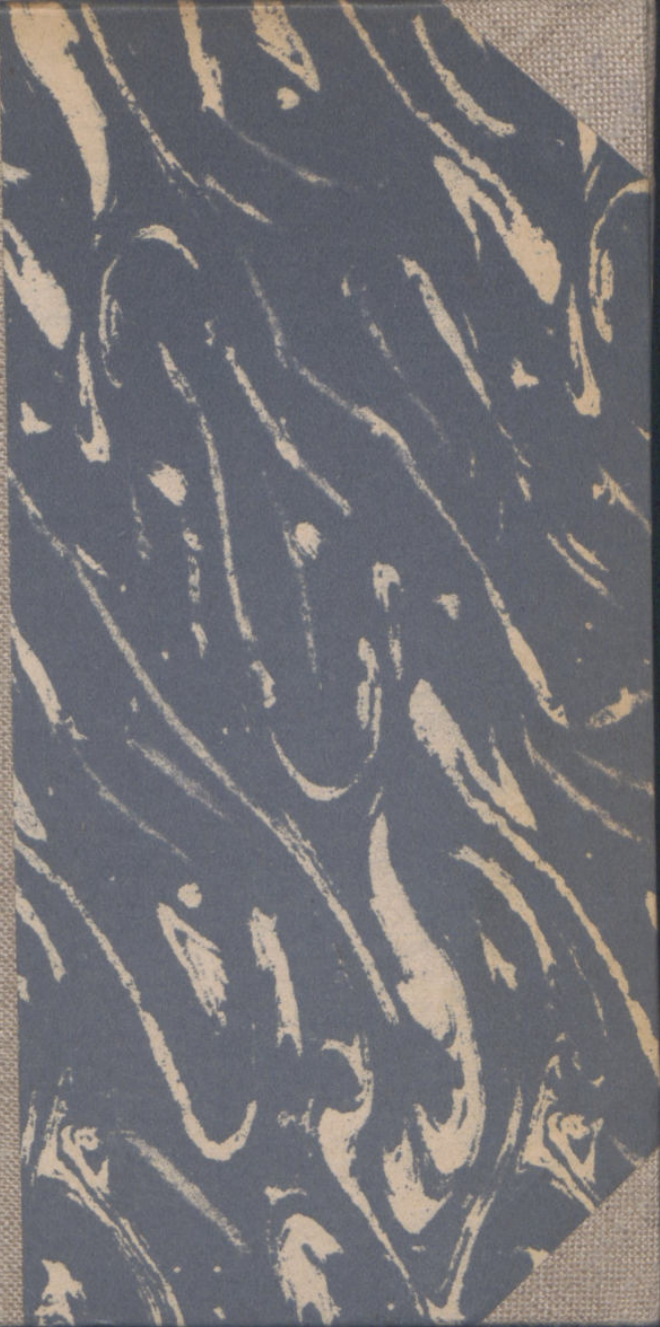
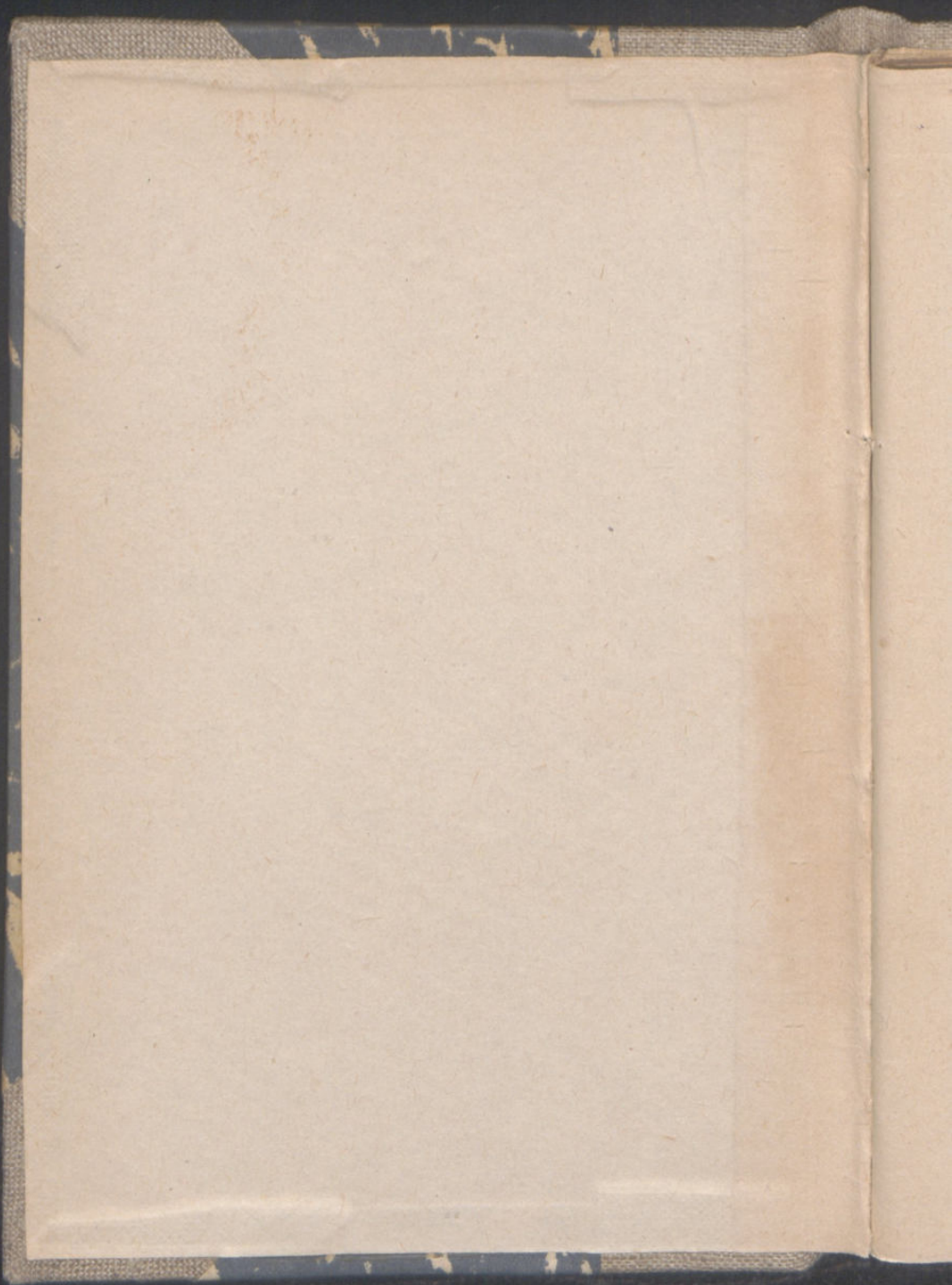
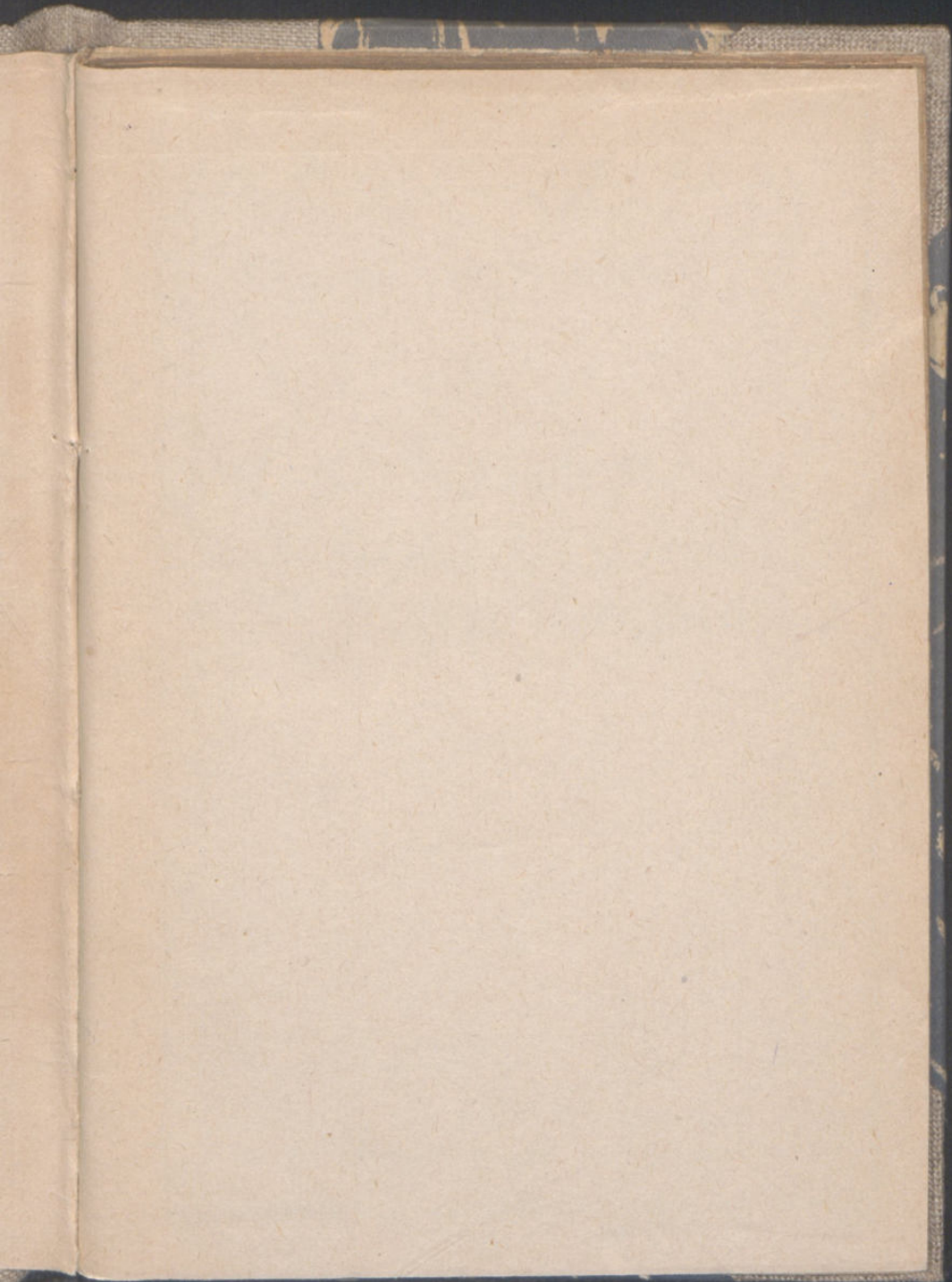
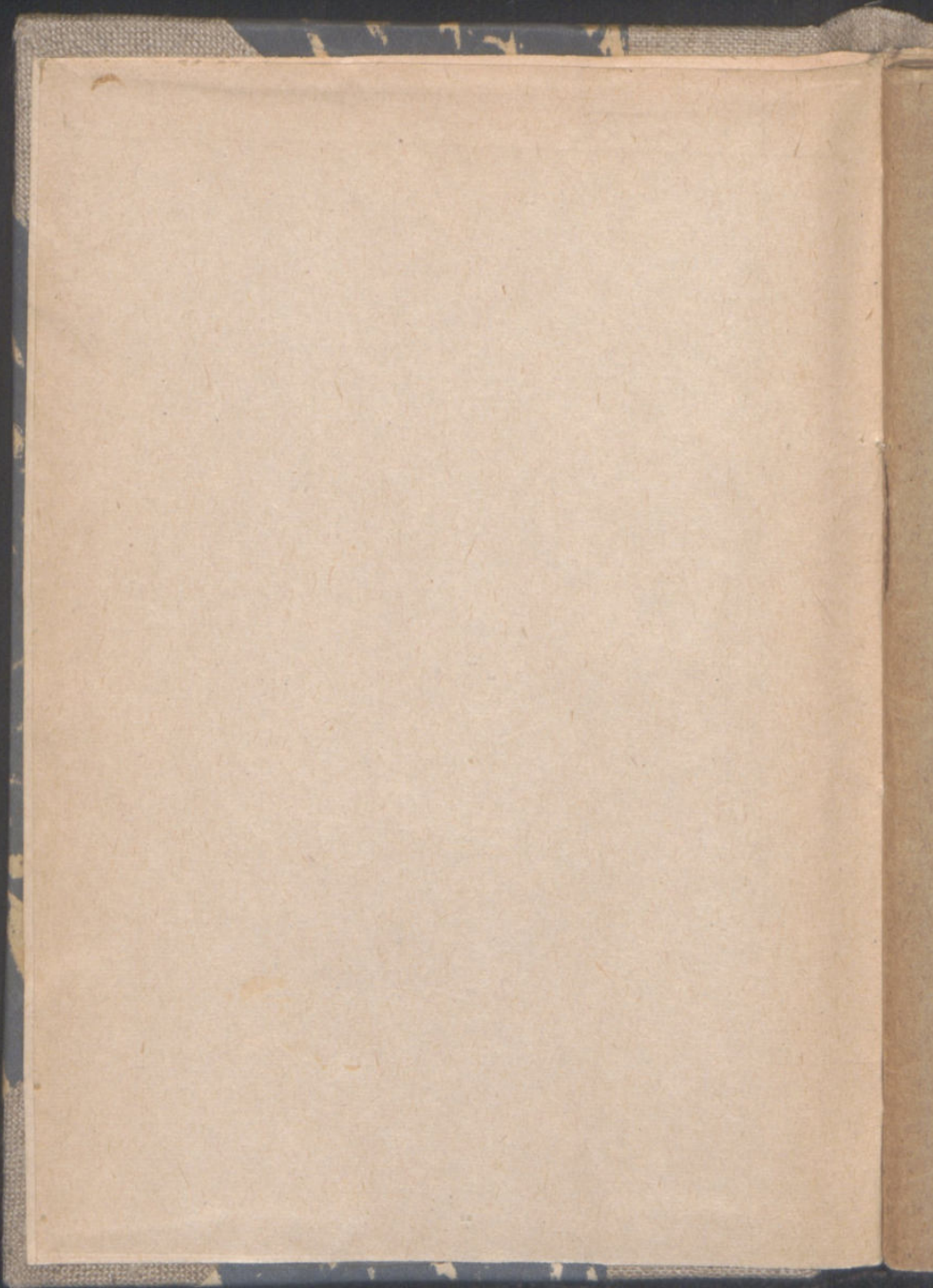

104540

Т. 549.401

ВИДАННЯ УКРАЇНСЬКОГО ПРОТИАЛЬКОГОЛЬНОГО Т-ВА ВІДРОДЖЕННЯ

Іван Герасимович

**ЯК БОРОТИСЯ
З АЛЬКОГОЛЕМ
І КОРШМАМИ ?**

Л Ъ В І В _____ 1 9 3 0

НАКЛАДОМ
УКРАЇНСЬКОГО ПРОТИАЛЬКОГОЛЬНОГО ТОВАРИСТВА
„ВІДРОДЖЕННЯ“ у Львові, вул. Гродзіцких ч. 4.

„Відродження“

(давніше „МИ МОЛОДІ“)

ілюстрований орган Українського Протиялькогольного Тов. „ВІДРОДЖЕННЯ“ виходить раз у місяць.

Адреса: ЛЬВІВ, вул. ГРОДЗИЦЬКИХ Ч. 4.

„ВІДРОДЖЕННЯ“ всебічно висвітлює лихо алькоголізму, нікотини та їх шкідливий вплив на здоровля одиниці і цілого народу, на відродження потомства, на руїну родини, на економічну руїну одиниці, народу, на упадок суспільної моралі.

„ВІДРОДЖЕННЯ“ присвячує особливу увагу поширюванню протиялькогольного руху взагалі й з окрема протиялькогольному і протинікотинному вихованню молоді в школі.

„ВІДРОДЖЕННЯ“ одинокий в українській мові протиялькогольний журнал повинен знайти в кожній укр. родині, укр. читальні, установі а перш за все в руках духовенства, учителів, лікарів, адвокатів, жіноцтва, молоді і пр.

„ВІДРОДЖЕННЯ“ повинен передплачувати кожний, кому дорога будучність нашого народу. Ніякому народові горілка і коршми не заподіяли стільки лиха в минулому і не приносять дальше й в сучасному, як українському.

„ВІДРОДЖЕННЯ“ коштує в передплаті для членів Тов. тільки зл 3, а для нечленів 3.60 зл. річно. — Для заграниці 1 дол. американ.

ВИДАВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО ПРОТИАЛЬКОГОЛЬНОГО Т-ВА ВІДРОДЖЕННЯ

ІВАН ГЕРАСИМОВИЧ

ЯК
БОРОТИСЯ
З АЛЬКОГОЛЕМ
І КОРШМАМИ ?

Практичний підручник із взорами подань, жалоб, повідомлень, протоколів, оповісток, протестів, рекурсів скарг і т. п. в справі протиалькогольного плебісциту та повним текстом протиалькогольних законів, міністеріяльних розпорядків і найважливіших рішень Найвищого Адміністраційного Трибуналу. — —

ЛЬВІВ, 1930

Накладом Українського Протиалькогольного Товариства
„Відродження„ у Львові, вул. Гродзіцких, ч. 4

I. 544.401

З М І С Т

	Стор
Вступне слово	4
I. Геть з алькоголем і коршмами!	5
II. Як організовано боротися проти алькоголю і за скасуванням коршем?	15
Конечність протіалькогольної організації	15
Чому засновувати Кружки і Філії „Відродження“?	15
Як засновувати Кружок „Відродження“? в Галичині	18
„ „ б) на Волині, Підляшу і Полісью	22
Взір повідомлення до Воввідства про заснування Кружка „Відродження“ в Галичині	20
„ „ на Волині, Підляшу і Полісью	24
Взір повідомлення староства про уконституування Ради Кружка „Відродження“	21
Звільнення Т-ва „Відродження“ від стемплевих оплат	25
Як стати членом „Відродження“?	25
Як підготовляти протикоршемний плебісцит?	27
Закони і розпорядження про збори	28
Взірець запрошення на довірочну нараду	30
Взірець жадання протикоршемного плебісциту	31
Взірець зажалення до староства в справі проволікання протіалькогольного плебісциту	33
Зарядження протіалькогольного плебісциту	34
Повідомлення староства про плебісцит	35
Освідомляюча праця перед плебісцитом	35
Як допильнувати протикоршемного плебісциту?	37
Як відбувається голосування?	40

Взір протоколу Комісії	41
Праця Комітету після голосування	44
III. Як в місті Прушкові покасовано коршми?	46
Взір оповістки про протіалькогольне голосування .	49
Оповістка цю вислід голосування	51
Взір повідомлення акцизного уряду і староства про вислід протіалькогольного голосування	52
Взірець рекурсу проти уневажнення староством у- хвали протикоршемного голосування.	55
IV. Дбаймо всі, щоби корисні протіаль- когольні закони і розпорядки були бе- режені і виконувані	58
Пильнувати, щоби в неділі, свята в торгові і ярмар- кові дні були позамикані коршми!	58
Не можна продавати алькоголю малолітнім особам і на борг та під застав	59
Дбати про законне віддалення коршем від церков, шкіл, судів і других публичних об'єктів	60
Взори донесень в справі переступлення протіалько- гольного закону	60
V. Протіалькогольні закони і розпорядки	62
Закон в 23. IV. 1920, (В.з.ч. 35 з 21. V.1922, поз.299).	62
Виконний розпорядок з 2. VI. 1922 (В. з. ч. 51 з 11. VII. 1922 поз. 462)	67
Виконний розпорядок в 25. VII. 1923, (В. з. ч. 82 з 29. IX. 1922, поз. 728)	71
VI. Найважнійші рішення Найвищого Адмі- ністраційного Трибуналу	72
Скарга (протест) проти ухвали громадян за заборо- ною алькоголю не має здержуючої сили	72
Рішення в справі усунування коршем, що близько цер- ков, шкіл, судів, фабрик і т. д.	76

ВСТУПНЕ СЛОВО.

Здавна давалася в нас відчувати недостача підручника, в якому були-б подані поучення й пояснення, як вести впорядковано й по закону боротьбу з пиянством та коршмами. Чимало організацій і громадян не переводило протиалькогольної і протикоршемної акції, бо не знало як до того братися, а з тих, що бралися за ту працю, багато потерпіло невдачу, бо не були як слід ознайомлені з обов'язуючими законами і розпорядками та не виповнили усіх приписаних формальностей.

Цю прогалину на протиалькогольному фронті має на меті заповнити отся книжка і дати нашому громадянству практичні поради враз з потрібними зорами та повні тексти обов'язуючих законів, розпорядків і рішень.

Цей підручник повинен стати в пригоді кожному, хто цікавиться протиалькогольною акцією, бажав-би переводити протиалькогольну організацію, протиалькогольні та протикоршемні плебісцити, або хотів би порадити другим, як це робити.

При цій нагоді складаю на цьому місці щиру подяку Вп. Панам: послові Володимирові Целевичеві, д-рові Миронові Коновальцеві і проф. Юліянові Каменецькому за це, що були ласкаві переглянути отсю книжку й поробити Свої цінні зауваги, які я використав.

Автор.

У Львові, в червні, 1930 р.

І. ГЕТЬ З АЛЬКОГОЛЕМ І КОРШМАМИ!

Ой ти коршмо, ти гидине*),
Моя праця в тобі гине.
Золотом я-б тебе побив,
Скільки я в тобі праці пропив.
(Народня пісня)

Отсі слова народньої пісні представляють образно, скільки гроша, маєтку, скільки праці марнує той, хто вживає алкоголью.

Це не видумка — а сумна, дуже сумна правда. Здається ніякий нарід Європи не мав стільки страт і нещастя ізза уживання алкоголью, як українській.

Не десять, не сто — але тисячі і сотки тисяч господарів, газдинь, ремісників, робітників, міщан ба й інтелігенції — попавши в сіті страшного во-рога: алкоголью — потратили свої хати, свої поля, ліси, полонини, свої маєтки. Вся то перейшло в руки тих галапасів, що не оруть ані не сіють, а живуть і багатіють дурнотою, шкідливим налогом та роздорами нашого народу.

А скільки то нещастя і випадків, скільки бійок і каліцтва, скільки підпалів, грабіжництва і інших злочинів мали початок і причину в алкогольі, скільки то людей в наслідок того повисло на шибениці або зогнило та й ще до нині гние по криміналах — того й на волівій шкірі не списавби.

*) Слово „гидине“ походить від „гидь“, „гидота“ се-то погань, неохайність, плюгавство.

Тяжко працює — гарує ремісник, робітник, зарібник, тягне цілий тиждень як той чорний віл, а прийде виплата — то він просто до коршми або до шинку тай всьо пропе — прогайнує. А в дома — нещасна жінка з голодними діточками надармо виглядає свого кормителя... Прийде запитий, заводить в хаті авантуру, збиткується над жінкою, розганяє дітей... Одним словом — алкоголь руйнує родинне щастя, цю основу народньої сили.

Та цього мало. Великі шкоди наносить алкоголь ще тим, що стає причиною численних недуг (переважно заразливих), стає причиною божевілья (варяцтва) а жерідко причиною наглої і несподіваної смерти.

Ще більше нещастя, як алкоголь возьме у свої сіти жінку. — Чому? — Бо жінка алкогольчicka приводить на світ придурковаті діти, а дуже часто діти родичів — алкогольіків (пияків) є ідіоти, кретини, мають воду в голові і т. п. Такі діти — то не потіха, але нещасте для своїх родичів і тягар для громади, для суспільности і держави. Краще, аби такі діти не родилися.

Та на цьому не кінець. Родичі (батьки) і взагалі всі, що люблять пити алкоголь, частують ним ним нераз дітей і молодіж. Через те затемнюється пам'ять і розум дітей і молоді. В школі вони не можуть поступати в науці, вони хирліють душевно і тілесно і з часом дістають з одного боку злочинні а з другого боку рабські навички та виростають на шкідників своїй родині і своїому народові.

Те, що пособляє поодиноким людям і є щастям для них і їхніх родин, — те саме приносить багатство, здоровля і щастя для цілих народів. Що шкодить поодиноким людям і їхнім родинам, що руйнує їх, — те саме руйнує і цілі народи.

Історія показала правдивість тих слів. Як довго Римляне були тверезі, — так довго були працьовиті, сильні і панували на цілیم старинним світом. Але, як зачали пити, як в парі з тим зачалася розпушта в Римі і в цілій римській державі — то Римляне стратили силу, їх побороли чужі дикі народи і зруйнували наймогутнішу під ту пору римську державу.

І в недавних вже часах, ба й за нашої памяти европейські імперіялісти, йдучи на завоювання диких і півдиких народів Азії, Африки і Америки, брали зі собою не тільки зброю і амуніцію, але й цілі вагони чи кораблі алькоголю. О скільки алькоголем удалося розпити а тимсамим морально розложити противника і зломити його волю — тим менше оружя і амуніції, тим менше жертв треба було для його поневолення. Тої самої тактики: деморалізації за поміччю алькоголю — уживано і в останній великій світовій війні.

Та не тільки поневолювано різні народи при допомозі алькоголю. Алькоголь був найуспішнішим середником, яким зовсім винищувано і винищується цілі народи. І так Европейці винищили індіанські племена північної Америки, розпиваючи їх «огненною водою» себ-то горілкою. Тільки дрібні останки лишилися з колишніх численних червоноскірих гордих господарів американської землі. Таксамо майже до останку витроєно алькоголем ново-зеландське племя Маорі, а тепер винищують Муринів в Африці.

Магатма Ганді, піднимаючи на наших очах могутню боротьбу за визволення Індій з під англійського панування, накликає одночасно до безпощадної боротьби з алькоголем, бо вважає алькоголь найбільшою перепоною до осягнення свободи і цілковитої незалежности.

І українському народові грозив алькоголь цілковитою руйною і заглодою. Не з власної охоти розпився був наш народ. За часів панщини дідичі «тонили» горілку і силували своїх підданих пити. Зразу народ не хотів уживати того трійла, але з часом привик. І опісля — як упали пута панщизняні, як настала довго ожидаана воля, — народ не мав вже в собі стільки моральної сили, щоби розірвати сіти другого ще страшнішого ворога — алькоголю. Народ чимраз більше потапав в пиянстві, тратив свою батьківщину-дідищу, тратив маєтки, тратив свою працю на пиятику а сам ставав плюгавим, нікчемним наймитом на власному ґрунті, який переходив в чужі руки. І хто знає до чого було-б це довело, якби в сімдесятих роках минулого століття за ініціативою митрополита Йосифа Сембратовича не розпочали були люде доброї волі (духовенство, свідка інтелігенція, передові селяне, міщане і робітники) безпощадну боротьбу проти алькоголю і живу пропаганду за тверезістю. На вічах, на місіях, на церковних проповідях, на зборах товариств, на ріжних сходинах і в приватних сусідських розмовах, — одним словом: всюди і при всякій нагоді вказувано на шкідливі і погубні наслідки алькоголю і ширено тверезість.

І завдяки тій загальній, всіх і вся обіймаючій акції зарікався наш народ пити — спіритус, окувитку, горілку, вино, пиво, коньяк, рум, гарак, лікери, розоліси, сливовицю, ріжні наливки й інші алькоголеві напої. А в наслідок того почали вертати добробут, родинне щастя, фізична і моральна сила. Росли товариства, кооперативи і всякі інші хосенні організації, одним словом, — народ ступив на певний шлях до кращої долі і гаразду.

Та прийшла світова війна і зруйнувала всьо, перевернула всьо горі корінем. Наша земля стала

світовим побоввищем. Тисячі і сотки тисяч різних воюючих народів перевалювалося через нашу нещасну батьківщину сюди і туди, сіючи знищення і деморалізацію.

І знов зачав наш народ в алькоголю шукати розради, в алькоголю топити своє горе, не розуміючи, що таким чином сам себе нищить, сам себе руйнує.

Розгортіть першу ліпшу газету без огляду на її партійну чи ідеологічну закраску і всюди знайдете одностійднє нарікання: наше село пе, деморалізується і якщо піде так дальше, то нашому народові грозить велика небезпека.

«Якщо порівнати часи з перед 60—80 літ з нинішніми часами, то нинішні далеко гірші від тих, які переживали наші діди і батьки — пише один знаток сільських відносин. — Нинішне наше село майже неподібне до передвоєнного села, так воно заросло буряном та всяким хабузем деморалізації. Найгіршою язвою нашого села --- пиянство, яке немов рак точить наше село і грозить йому цілковитим розвалом».

На превеликий жаль — це сумна, але щира правда. І не йде воно до ліпшого, але з року на рік до гіршого. Це найкраще показують урядові цифри спіритусового монополю польської держави. Ось урядові дані за останніх 6 літ:

Буджет Польщі

на 1925 р.	виказував	266,911.000	зол.	спіритусового	приходу
„ 1926 р.	„	355,842.000	„	„	„
„ 1927/8 р.	„	481,396.230	„	„	„
„ 1928/9	„	638,284.100	„	„	„
„ 1929/30	„	670,485.770	„	„	„
„ 1930/31	„	723,776.970	„	„	„

Отже на підставі офіційальних урядових даних за останні 6 літ бачимо, що уживання алкоголю в Польщі росте в застрашуючий спосіб: з 266 мільйонів зол. в 1925 р. зріс загальний державний прихід зі спиритусу: оковитки і горілок до 723 мільйонів в 1930/31 р. себ-то на 270 процент!!

Стільки доходу має державний скарб. Одначе в друге стільки (як не більше) мають горальники, рафінерії, фабрики різних штучних горілок, шинкарі, реставратори і т. п. Отже населення Польщі пропиває тепер що найменше 1 мільярд 500 мільйонів золот. — З того пропивають Українці поперх 400 мільйонів зол. річно! Ця цифра ще не повна. Тут невчислені мільйони, що їх видає населення на пиво, вино і інші алкогольні напитки.

Якщо всі ті сотки мільйонів, які наш народ під Польщею видає на алкогольну отрую, ужитиб на позиточні і продуктивні справи: на «Рідну Школу», на кооперативи, на поліпшення господарства, на будову фабрик, на освітні, культурні, гуманітарні і т. п. цілі, — то за короткий час наш народ ставби багатим, освіченим і щасливим. А так населення рік-річно дегенерується (зводиться: родяться тілесні і душевні каліки, ідіоти, кретини, множаться умово хорі), населення убожіє, росте деморалізація, руйнується родинне щастя, ширяться різні недуги, множаться злочини, наповняються тюрми, шпиталі і доми божевільних, росте число безробітних і населення в наслідок уживання алкоголю хилиться до упадку.

Найвищий час розпочати ратункову акцію, найвищий час уздоровити відносини, найвищий час виповісти безпощадну боротьбу нашому лютому ворогові — алкогольеві та коршмам і шинкам, тим огнищам деморалізації і розтратности!

Ідім слідами Америки! Нині Америка щаслива, бо від 16. серпня 1920 року є в Америці прогібіція се є закон, який заборонює виріб, продажу і ввіз алкоголю до Америки.

Та ввести прогібіцію в Америці не було так легко, якщо зважити, що в 1915 р. на самий алкоголь видало населення Сполучених Держав Америки 2.411,858.678 долярів, а в тому самому часі доходи з усіх американських податків виносили тільки 1.007,646.000 долярів. Отже побоювалися, що держава — стративши найбільше джерело свого певного доходу — не буде могла покривати усіх своїх видатків, буде мусіла зятягати довги, попаде під економічну залежність або й під курателю своїх вірителів і таким чином сама себе зруйнує.

В тому часі, коли важилося, чи побідить здорова, твереза думка, чи алкоголь, — вселюдський геній, яким безперечно є винахідчик Едізон, найбільш рішучо заявився за тверезістю. В суперечливим побоюванням і страхіттям, які свідомо чи несвідомо ширили прихильники алкоголю, щоби перешкодити наміреній прогібіції — Едізон заявив:

«Твереза Америка стане найнебезпечнішим суперником на економічному полі. В майбутньому стане перед іншими народами питання: *тверезість чи господарська руїна...*»

Американський сенатор Wesley L. Jones сказав тоді такі знаменні пророчі слова:

«Сполучені Держави витворять расу вільну від алкогольного прокляття... станемо найбільшою грошевою потугою між усіми народами, бо збережемо для себе те, що другі народи розтрачують на алкогольні напої. Заборона алкогольних напоїв створить зі Сполучених Держав найбільшу фінансову, політичну і моральну потугу світа!»

Пророцтва апостолів тверезости сповнилися в цілости. Життя показало, що цілковита заборона алькоголю стала щастям як для населення особисто так і для самої держави як цілости. Розглянувши близьче причини і наслідки, бачимо, що це річ природна і самозрозуміла.

Вже в три роки після заведення прогібіції в Сполучених Державах Америки перестало існувати 65 великих інститутів для лічення алькоголіків, в яких кожного року було їх сотки тисяч і коштували державу тяжкі мільйони.

Число божевільних та злочинців і переступників зменшилося до одної четвртини, в наслідок того чотири рази зменшилися видатки на шпиталі і тюрми, що дало державі сотки мільйонів економностей.

Прогібіцією економлено дальше землю, рільні плоди, людські сили і капітали та піднесено видатність корисної праці на загальну вартість багатьох соток мільйонів. Економлено дальше сотки тисяч домів, де були шинки, фабрики алькоголю і його магазини та перероблено їх на млини і різного роду фабрики корисних річей. У тих фабриках занято чотири рази більше робітників як це було в горальнях, броварах і других фабриках алькоголю, бо обчислено, що для виробу алькоголю треба менше робітників чим в якімсь иншим промислі*). Таким чином у великій мірі зараджено

*) Обчислення переведені в 1914. р. в Сполучених Державах Північної Америки виказали, що кожні 10.000 доларів вложені в поодинокі роди промислу затруднювало таке число робітників обув 8'92, хліб і печиво 4'70, залізничні вагони 11'84, одіж мужеська 8'70, одіж жіноча 11'88, одіж бавоняна 4'29, машини і льокомотиви 3'51, меблі 5'56, ткані товари 7'89, залізні і сталеві товари 2'38, дерево 5'90, друкарні і видавництва 5'29, тютюн 6'79, вовняні і фільцові виробы 3'91, алькоголеві напитки 0'81

безробіттю. Нерідко лучалися випадки, що коршми перероблювано на школи а навіть на церкви.

Враз з ощадженням грошей, які йшли на алкоголь і оберненням їх на кращі продукційні цілі — піднеслася загальна життєва стопа а в першій мірі став народ краще відживлятися. Споживання цукру піднеслося на 50 проц., масла і сира на 100 проц., кави на 25 проц., молока на 40 проц. і в парі з тим піднісся і загальний стан здоровля та помітно зменшився відсоток смертності.

Одним словом Америка дала наглядний доказ, що щастя і добробут поодиноких горожан підносить маєткову і моральну силу держави. Багатства Америки ростуть тепер в прискороеному темпі у відношенні до зросту населення як 3 (населення) до 7 (багатства). Тому не дивуватися, що Америка за короткий час стала найбагатшою державою світа і його фактичним фінансовим диктатором.

Як відомо—цілковиту прогібіцію завела у себе Фінляндія та благословить той день, коли це зроблено. Сього (1930.) року завела прогібіцію Швайцарія, яка переконалася, скільки шкоди і нещастя приносить алкоголь.

Отже бачимо як на долоні, що з одного боку алкоголь є причиною страшних шкід, нещастя і цілковитого знищення, а з другого боку тверезість веде до гаразду, до багатства, до поступу, до щастя. Тому всі до боротьби з алкоголем, до боротьби з коршмами, тими розсадниками розтратности, деморалізації, недуг і всякого лиха!

За Австрії не було протиалкогольного закона, а всеж таки наші діди і батьки свого часу успішно повели боротьбу проти алкоголю і вратували наш народ від соромної загибелі. — В Польщі від 1920 року існує протиалкогольний закон. Вправді закон

коголю, як в Америці, -- одначе постановляє чицей не заборонює всюди продажі і уживання альсленні і корисні обмеження, а саму цілковиту заборону віддає в руки громадянства. Якщо громадяне (ки) якоїсь громади, якщо більшість громад якогось повіту голосуванням постановлять заборону продажі алькогольн. напитків та скасування коршем і шинків, -- то в даній громаді, чи даному повіті ніхто не сміє продавати алькоголю і коршми мають бути знесені.

Тому боротьба проти алькоголю і коршем та ширення цілковитої тверезости (обстиненції) в Польщі законною діяльністю і ця хосенна, спасенна акція повинна захопити найширші верстви нашого народу, а з окрема його провід, всі наші товариства і організації.

II. ЯК ЗОРГАНІЗОВАНО БОРОТИСЯ ПРОТИ АЛЬКОГОЛЮ І ЗА СКАСУВАННЯМ КОРШЕМ?

Конечність протиалькогольної організації.

Щоби зорганізовано повести протиалькогольну боротьбу, треба передусім по всіх українських громадах позасновувати Кружки і Філії українського протиалькогольного Товариства «Відродження».

«Відродження» — це ще передвоєнне товариство, яке на полі протиалькогольної боротьби поклало великі заслуги. Воно гуртувало абстинентів, вело освідмляючу роботу брошурами, викладами, відчитами, закладало протиалькогольні Кружки, видавало відзнаки для своїх членів і т. п.

Після війни змінилися відносини так основно, що необхідним було змінити статут «Відродження» і це зроблено на Загальних Зборах Товариства дня 14. квітня 1929 року. Новий змінений статут цього Товариства приновлений до сучасних обставин і узгляднює всі теперішні законні постанови. Він затверджений львівським воевідським урядом дня 29. липня 1929 р. ч. Б. П. 149 Стов./29. На підставі того статута Т-во «Відродження» має право розвивати свою діяльність на області цілої держави.

Чому доконче засновувати Кружки і Філії «Відродження»?

Тому, щоби в кожній громаді витворити кадр (здисциплінований гурт) свідомих і переконаних протиалькогольних діячів, а передусім абстинентів (тверезих людей), які стали-б апостолами тверезости та освідмляли громадян, громадянок і молодь про шкідливість алькоголю й послідовно вели про-

тиальною й протикоршемну боротьбу, використовуючи для цього закони і кожна нагоду, та переводили протиальною плєбісцити с. є. голосування за скасуванням коршем, шинків та заборонаю продажу алькоольних напоїв.

Чи цією справою не можуть займатися також Читальні, Кружки «Рідної Школи», Луги, Соколи, кооперативи і т. п. товариства та організації?

Можуть і повинні займатися! Бож арт. 7. протиальною закону з 23.IV. 1920 р. постановляє виразно, що в народніх домах („domach ludowych“) себто наших читальнях і в поміщеннях огневої сторожі, отже по наших Лугах і Соколах рішучо заборонені продаж або подавання яких небудь алькоольних напоїв, а арт. 11 тогож закону постановляє, що міністер публичного здоровля*) прямо покличе до співпраці у виконанні приписів протиальною закону освітні та кооперативні установи. Одначе ще не всі наші кооперативи і товариства стоять на протиальному ґрунті. Нерідко — на жаль — буває, що наші кооперативи і товариства мають концесії на продаж пива і других алькоольних напоїв і там запиваються нераз наші люди не менше як по коршмах.

До тогож непереконані як слід про шкідливість алькоолью громадяне дуже легко підлягають стороннім впливам і змінюють свої погляди. Буває, що кількох людей заохотиться до протиальною і протикоршемної акції, а тоді коршмар (шинкар), або сам вплине на них або нашле на них «добрих приятелів» і доти їх обраляє, доки вони не опиняться в коршмі... Таким чином вони, замість зро-

*) На місце знесеного в 1923 р. міністерства публичного здоровля утворено при міністерстві внутрішніх справ депарямент здоровля.

бити добре діло, своєю непостійністю і лихим прикладом ширять зневіру і деморалізацію.

Щось подібного не може статися з членами «Відродження». На підставі § 7 статуту цього Товариства — кожний, хто стає дійсним членом «Відродження», мусить зложити обіт, що як довго належатиме до Товариства, то

а) не буде уживати напиктів, які містять в собі алькоголь і інші задурюючі річевини, приміром: етер, абсинт, морфій, опій і т. п.;

б) не буде згаданими напиктками нікого угущувати, ані у себе дома, ані денебудь инде;

в) буде по змозі здержуватися від курення тютюну.

Отже ясно, що дійсні члени «Відродження» не підлягають дурманові алькоголю і не можуть потрапити під вплив коршмаря і його приятелів та оборонців і протекторів алькоголізму. Вони стануть тим здоровим ядром в нашій суспільности, тою ударною бригадою, що поведуть безпощадну боротьбу проти алькоголю і коршем і доведуть до їх знищення.

З другого боку міністер внутрішніх справ Складковський на інтерпеляцію української парламентарної репрезентації з дня 22. січня 1929 р. ч. 179 заявив у відповіді з дня 13 березня 1929 р. ч. ZH 1231/29, що під протиалькогольний плебісцит треба підготовляти ґрунт засновуванням і веденням по громадах абстинентських (протиалькогольних) організацій, які за поміччю суспільно-культуральних станиць як читальні, господи, світлиці і т. п. впливалиб освідомляючо на населення.

Тому по всіх українських громадах Галичини, Волині, Поліся, Холмщини і Підляша доконче позаснувати протиалькогольні Кружки «Відродження», а по всіх повітових центрах Філії «Відроджен-

ня» і то без огляду на існуючі вже там різні товариства, кооперативи і організації.

Протиаькогельна організація потрібна не тільки для підготування протиаькогельної акції шляхом як найширшого освідомлення і для переведення протикоршемного плебісциту, але й опісля для вдержання такого стану. Бо протиаькогельний закон передбачує, що після 3 років можна голосуванням знов привернути коршму. Очевидно, що ті, — які через коршму визискували наш народ і ширили деморалізацію, — певно доложать всіх сил і засобів для привернення цього огнища розпусти і розтратности. Отже Кружки «Відродження» на місцях і зорганізовані в них члени мають дбати, щоби до того ніколи не прийшло, а ціла суспільність повинна їм в цьому допомогти.

Що всі товариства, кооперативи і організації та їх члени, а також церковні брацтва і взагалі ціла церковна гієрархія повинні всіми силами морально і матеріально піддержувати одинокє українське протиаькогельне Товариство «Відродження» в боротьбі проти аькоголю і коршем — це самозрозуміле і необхідне. Вони також в першу чергу повинні зайнятися організацією Кружків і Філій «Відродження».

Тільки тоді, як всі підемо на протиаькогельний фронт до зорганізованої систематичної боротьби з цією язвою, що точить наш народ, — зможемо увільнити його з пут аькоголізму і зробити його сильним, здоровим, багатим і щасливим.

ЯК ЗАСНУВАТИ КРУЖОК «ВІДРОДЖЕННЯ»? а) в Галичині.

Ті громадяне й громадянки, що хотять заснувати в своїй громаді Кружок «Відродження», зроблять це так:

10 громадян і громадянок підпишуть повідомлення до приналежного воевідства і опісля ті самі громадяни й громадянки поіідписують в тому самому порядку 5 статутів «Відродження». На першому місці підпише той, на котрого руки бажають підписані одержати рішення. Так поіідписувані повідомлення і статuti переслати до Головної Ради «Відродження» у Львові. Головна Рада потвердить подання і сама перешле його враз зі статутами до приналежного воевідства. Ті громадяни (ки), що поіідписували повідомлення і статuti, стають членами основателями і кожний вплачує 1 зол. вписового і 1 зол. членської вкладки.

Якщо до 4 тижнів, числячи від дня, коли вплинуло повідомлення зі статутом до воевідства, не прийшла до членів-основателів заборона, то члени-основателі мають право скликати перші Загальні Збори Кружка «Відродження». Про Загальні Збори Кружка не треба повідомляти ані староства ані поліції. Треба тільки написати на 14 днів наперед до приналежної Філії та до Головної Ради «Відродження»: коли, в котрій годині і де відбудуться ті збори, бо Філія або Головна Рада може вислати свого відпоручника на ті Збори.

На Загальних Зборах Кружка «Відродження» вписуються громадяни (ки) в члени і з поміж членів вибирається окремим голосуванням голову Кружка, а відтак 5 членів Ради і 3 заступників та 3 членів Контрольної Комісії. Вибрана Рада має найдалше до тижня упорядкуватися (уконституоватися), вибираючи з поміж себе: заступника голови, писаря, скарбника, бібліотекаря і потрібних референтів. Відтак найдалше до 3 днів перешле Кружок спис уконституованої своєї Ради, заступників та Контрольної Комісії до приналежного староства.

До Філії, а як її ще нема в повіті, то прямо до Головної Ради «Відродження» перешле Кружок:
1) відпис протоколу Загальних Зборів Кружка,
2) відпис протоколу уконститування Ради Кружка
і 3) спис членів Кружка.

Взір повідомлення до воєвідства про заснування
Кружка «Відродження» в Галичині

Рубрум.

До

Високого Воєвідства

у

Підписані внутр громадяни громади повіту повідомляють про заснування «Кружка Українського Протиялькогольного Товариства Відродження».

на руки першого підписаного

в

почта

5 прилог.

Властиве повідомлення:

Високе Воєвідство!

Підписані громадяни громади повіту постановили оснувати у себе «Кружок Українського Протиялькогольного Товариства Відродження». Подаючи про це до відома Високого Воєвідства по думці § 4 закону з 15. листопада 1867 р. В. З. Д. ч. 134, предкладають статут цього Товариства в 5 примірниках і просять:

Високе Воєвідство зволить це повідомлення враз із статутом прийняти до відома.

.... дня 19..

Підписи основателів:

По думці § 67 статуту Українського Протіалькогольного Товариства «Відродження» зівольємо на заснування Кружка «Відродження» в пов.

Головна Рада Українського Протіалькогольного Т-ва «Відродження»
голова. секретар.

Взір повідомлення староства про уконститування Ради Кружка «Відродження».

До Світлого Староства

в

Отсим повімодляємо, що на Загальних Зборах Кружка Українського Протіалькогольного Т-ва «Відродження» в дня 19 р. вибрано Раду і Контрольну Комісію Кружка.

Рада Кружка уконституовалася дня
19.. р. так:

Тверезий Максим, голова.

Дуб Григорій, заступник голови.

Колісник Антін, писар,

Максимюк Федір, скарбник.

Розумовська Марія, бібліотекар.

Стадничуківна Олена, член.

Заступники: Коробій Василь, Струхманчук Микола, Короленко Параска.

Контрольна Комісія: Катамай Прокіп, Зубків Андрій, Бараник Василь.

Усі замешкалі в

. дня

Кружок Українського Протіалькогольного Товариства «Відродження» в

Максим Тверезий,

голова

Колісник Антін

писар

б) На Волині, Підляшшу і Полісію.

1) Хоча львівський воєвідський уряд рескриптом з дня 29. VII. 1929 р. ч. Б. П. 149/Стов./29 затвердив статут «Відродження» на цілу Польщу, то на Волині, Підляшшу і Полісію може повстати Кружок «Відродження» тільки тоді, коли цей статут Товариства «Відродження» буде узгоднений з розпорядженням генерального комісара східних земель з дня 25. вересня 1919 р. Головна Рада «Відродження» вже узгоднила себто доповнила статут по вимогам повищого розпорядження і — на бажання — висилає такий статут інтересованим.

2) До реєстрації подається два примірники статута (а не 5, як в Галичині). В обох примірниках треба в останньому параграфі статута вписати імена, назвиська і місце замешкання всіх 10 основателів дотичного Кружка.

Незалежно від того всі основателі повинні власноручно поідіписувати оба примірники статута. Цих підписів на статуті не треба посвідчувати у нотаря чи в якомусь іншому уряді.

3) Як вже виготовлено й поідіписувано статут, тоді виготовляється повідомлення до воєвідства про замір заснувати Кружок «Відродження» в даній громаді. Таке повідомлення мають поідіписувати перед нотарем всі основателі і нотар має ствердити власноручність їхніх підписів та їхню дієздатність (повну здібність до правних ділань се є власновільність).

Так підписане повідомлення відослати до Головної Ради «Відродження» у Львові, яка по думці § 67 статуту дасть згоду на заснування Кружка і після того відішле назад на адресу першого підписаного або кого підписані вкажуть.

Опріч того треба вплатити до скарбової каси 5 зол. для оголошення реєстрації Кружка «Відродження» і взяти на це посвідку.

Тоді передається попідписуване і нотарем легалізоване повідомлення враз з двома статутами і посвідкою скарбової каси не прямо до воевідства, тільки до приналежного старства.

4) Воевідство обовязане до трох тижнів (числячи від дня доручення повідомлення зі статутами і посвідкою приналежному старостві) вирішити справу реєстрації т. є.: або зареєструвати або відмовити.

Воевідство, зареєструвавши Кружок «Відродження», повинно звернути основателям один примірник статута з відповідною клявзулею (написом).

5) З хвилею вписання Кружка «Відродження» до реєстру, може Кружок розпочати статуту діяльність. Отже в першу чергу котрийсь з основників скличе перші Загальні Збори Кружка «Відродження». Якщо Загальні Збори мають бути обмежені тільки на членів, то можна їх відбути без попереднього повідомлення старства чи поліції. Якщо Збори мають бути необмежені до самих членів тільки прилюдні, то тоді обовязують закони і розпорядки про збори подані в слідуячому уступі п. з. «Як підготовляти протикоршемний плебісцит» (стор. 28.)

Повідомлення про заснування Кружка пишеться по низше поданому зразкові, а повідомлення про уконститування Ради Кружка так, як в Галичині

6) Якщо воевідство відмовилоб реєстрації, то негайно прислати ту відмовну відповідь або її дослівний відпис до Головної Ради «Відродження» у Львові для виготовлення рекурсу.

Взір повідомлення до воєвідства про заснування
Кружка «Відродження» на Волині, Підляшу
і Полісію.

До
Високого Воєвідства
за посередництвом
Світлого Староства

В

В

Підписані громадяни повідомляють про свій намір оснувати Товариство під назвою Кружок Українського Протиаькогольного Товариства «Відродження» в

Залучаючи при цьому: 2 примірники статуту і одну посвідку скарбової каси на вплачені 5 зол. для оголошення реєстрації цього Товариства, прохають:

Високе Воєвідство зволить це донесення разом зі статутом прийняти до відома і зареєструвати це Товариство.

. дня . . . 19...

Підписи основателів:

По думці § 67 статуту Українського Протиаькогольного Товариства «Відродження» зізволяємо на заснування Кружка «Відродження» в

Головна Рада Українського Протиаькогольного Т-ва «Відродження»

голова

секретар

ТОВАРИСТВО «ВІДРОДЖЕННЯ» І ВСІ ЙОГО ФІЛІЇ ТА КРУЖКИ ЗВІЛЬНЕНІ ВІД СТЕМПЛЕ- ВИХ ОПЛАТ.

Міністерство скарбу звільнило Укр. Протиальк. Товариство «Відродження» від стемплевих оплат. Тому всякі письма до урядів (н. пр. повідомлення про заснування Філії чи Кружка «Відродження», про уконституування Ради і т. п.) та прилоги не стемплюються, тільки замість того пишеться таку клявзулю (надпис):

Вільне від стемплевої оплати
на основі рішення Міністерства Скарбу,
з дня 28. грудня 1929 р. L D. V. 10201/6/29.

ЯК СТАТИ ЧЛЕНОМ «ВІДРОДЖЕННЯ»?

Товариство «Відродження» складається з членів: дійсних, почесних, добродіїв і прихильників.

Дійсний член підписує «заяву» і складає одноразово вписове 1 зол. та щорічну членську вкладку по 1 зол. За вписове дістає відзнаку Товариства, членську грамоту і членську карту. Хто хоче дістати золочену відзнаку, доплачує 60 сотиків. Текст «заяви» дійсного члена такий:

ЗАЯВА.

Вважаючи протиалькогольну ідею кінцевою підмогою духового, фізичного й економічного движення та культурного розвою українського народу, приступаю в члени Українського Протиалькогольного Товариства «Відродження».

Рівночасно прирікаю і даю слово честі, що не тільки сам не буду вживати алькогольних нап'яв (горівки, пива, руму, вина, абсінту й ин-

ших), і по можности буду здержуватися від курення тютюну, але словом і ділом буду ширити між своїм оточенням протиалькогольну і проти-нікотинну ідею. Приречення додержу згідно з моєю честю, на що даю власноручний підпис.

. дня. 19

Власноручний підпис

Заняття

Виразно написати ім'я і назвисько та докладну адресу:

Почесних членів іменують Загальні Збори без дискусії за особливі заслуги для Товариства в протиалькогольній діяльності.

Членом-добродієм стає кожний дійсний член Т-ва, який зложить Т-ву одноразову жертву в грошах або вартісних предметах вартости що найменше 10 амер. доларів. Опісля члени-добродії не платять вже членських вкладок і мають всі права дійсних членів.

Членом-прихильником стає кожна фізична або правна особа принята Головною Радою, яка зложить Товариству одноразову жертву в грошах або вартісних предметах, а саме: особа фізична що найменше 10 ам. доларів, а особа правна, що найменше 20 ам. доларів. Члени прихильники не платять вже членських вкладок. Текст «заяви» члена-прихильника:

З А Я В А.

Вважаючи протиалькогольну ідею конечною підоймою духового, фізичного й матеріального движення та культурного розвою українського народу заявляю . . . бажання приступити в члени-прихильники Українського Протиалькогольного Товариства «Відродження».

Вразі прийаття злож одноразову член-

ську вкладку вартості амёр.
долярів, приймаючи рівночасно до відома дотичні
постанови статута Тов. «Відродження».

., дня 19...

Підпис

Докладна адреса

Там, де в громаді є Кружок «Відродження»,
то вписуватися в члени того Кружка, а де ще такого
Кружка нема, то підписані «заяви» і гроші по-
силати прямо до Головної Ради Т-ва «Відроджен-
ня» у Львові.

ЯК ПІДГОТОВЛЯТИ ПРОТИКОРШЕМНИЙ ПЛЕБІСЦИТ?

Як засновано вже в громаді Кружок Укра-
їнського Протиялькогольного Товариства «Відро-
дження», тоді цей Кружок на основі § 5 свого ста-
тута скличе сходуни, нараду або й віче (відповід-
но до обставин), на якому запрошений референт
або хтось з місцевих громадян на підставі цієї бро-
шурки або й інших протиялькогольних видань в
приступний спосіб представить шкідливість алько-
голю, конечність протиялькогольної акції і проти-
коршемного плебісциту. На наради і сходуни Круж-
ка «Відродження» не треба дозволу староства.

Якщо в громаді нема ще Кружка «Відроджен-
ня» а громадянам булоб спішно розпочинати про-
тикоршемну акцію і не булоб вже часу на пола-
годження формальностей із заснуванням Кружка
«Відродження», — тоді скликанням нарад чи сходуни
може зайнятися якесь існуюче місцеве освітне това-
риство або кооператива. Для улаштування проти-
алькогольного віча порадно в громаді створити
Протиялькогольний Комітет, який може стати за-

в'язком для заснування статутного Кружка «Відродження».

На укр. землях під Польщею мають силу аж три ріжні закони чи розпорядження про збори:

1) *На Галицькій землі:* а) коли віче відбувається в якомусь помешканні, то належить бодай на 3 дні наперед зголосити про віче до староства подаючи у зголошенні мету (ціль), місце та час віча; б) коли віче мало би відбутися під голим небом, на те не вистарчає самого зголошення, а треба дозволу староства. В проханню про дозвіл таксамо належить подати: мету, місце та час віча. Якщо в програму входить публичний похід, то треба також означити дорогу, якою той похід має пройти.

2) *На Волині і других українських землях поза Галичиною (кромі Холмищини):* а) на віче в помешканні потрібний дозвіл на письмі староства, а не вистарчає простого зголошення. Прохання про дозвіл улаштувати віче належить внести до староства бодай на 3 дні перед вічем. В проханні треба подати: мету, програму, місце, час віча, а також що промови, відчити і т. п. будуть виголошуватися в українській мові. Крім того подати ім'я й прізвище особи, що приймає на себе відповідальність за порядок на вічу. Староство може зажадати представлення йому змісту промов чи відчитів. б) Що до улаштування віча під відкритим небом чи походу, то польське право, що запроваджене для тих українських земель, такі віча чи взагалі збори забороняє і не допускає як річ непотрібну і шкідливу. Тільки у виїмкових випадках може на те дати дозвіл воевода.

3) *На Холмищині:* а) коли віче думають улаштувати в помешканні, то треба зголосити про віче

до староства бодай на 7 днів, якщо віче відбуватиметься поза повітовим містом, а коли в повітовому місті, то бодай на 3 дні. В зголошенні треба подати: день, годину, місце і дневний порядок віча, а також імя, по батькові та прізвище, місце осідку осіб (чи особи), що улаштовують віче, а також ті самі дані про особу, чи особи, що має виголосити на вічу промову, реферат і т. п. б) на віче під голим небом треба дозволу староства. В проханні про дозвіл треба подати ті самі дані, що і в зголошенні.

Всі згадані зголошення чи прохання писати по українськи, — тільки на Холмщині закон обов'язує писати по польськи. Всі ці зголошення й прохання вільні від стемпля на підставі стемплекого закона з 1. VII. 1926 р. арт. 142 точка 21. (Д. З. Р. П. ч. 98. поз. 570).

Якщо в громаді нема ніякого освітнього товариства ані кооперативи і взагалі, як заходить цього потреба, тоді найкраще скликати в тій справі *довірочну нараду* без повідомлення староства чи поліції. На довірочній нараді кожний учасник і кожна учасниця мусить мати *письменне запрошення* на його імя і назвище, підписане тими, що скликають довірочну нараду. Крім того треба всіх учасників довірочної наради списати на папері а ті, що скликають довірочну нараду, мусять кожного запрошеного знати, як хто називається. З огляду на те порадио, щоби такі запрошення підписувало більше осіб (дві, три, чотири особи), бо як один зі скликаючих не знає когось із запрошених, то знає його другий або третій. Запрошення на довірочну нараду виглядає так:

Взірець запрошення на довірочну нараду.

Порядкове число

Вп.

Маємо шану запросити Вас на довірочну нараду, яка відбудеться в дня о год. в домі (тут написати в чийм домі або в якому публичному льокалі) в справі протиалькогольної акції.

Це запрошення задержати при собі до кінця нарад.

Запрошуючі:

.

На жадання представника влади треба показати спис запрошених, а окрім того представник влади (урядник староства чи поліцай) може переконатися, чи всі учасники довірочної наради мають при собі запрошення і чи скликуючі знають, як вони називаються. Представник влади, провіривши запрошення, не має права оставати на довірочній нараді.

Ті запрошення на довірочну нараду можуть бути писані рукою, відбиті на цикльостилю, шапірографі чи гектографі і т. п. або друковані.

Як хто звернеться по такі запрошення до Українського Протиалькогольного Товариства «Відродження» у Львові, то воно вишле бажане число запрошень і подасть бажані інформації.

На нарадах, на сходинах, на вічу або на довірочній нараді треба вибрати Комітет для переведення протикоршешного плевбісцисту. До такого Комітету порадно втягнути місцеву інтелігенцію, громадських радних і других впливових та метких людей, не поминаючи жінок і молоді, бо вони можуть віддати добрій справі велику прислугу.

В першу чергу подбати, щоби зверхність чи Рада громадська сама ухвалила перевести протикоршемний плебісцит.

На підставі протиалкогольного закону з дня 23 квітня 1920 р. заряджує голосування за скасуванням коршем громадська зверхність *будьто з власного почину* *будьто* на домагання одної десятої частини мешканців громади, що скінчили 21 літ життя. Очевидно найкраще, якщо громадська зверхність чи громадська рада даної місцевости сама з власного почину зарядить голосування за скасуванням коршем.

Тому цей Комітет старатисяме в першу чергу вплинути на вйта (солтиса) і на радних (вговорити, намовити їх), щоби зверхність громадська або громадська рада сама від себе ухвалила і в найвідповіднішому речинці оголосила й зарядила голосування проти коршем і шинків. Якщо згодяться на це і оголосять голусування, то добре, а як ні, то Комітет приготує до громадської зверхности таке письмо:

Взірець письменного жадання громадян плебісциту за скасуванням коршем.

До Громадського Уряду

В

Ми підписані мешканці громади
повіту, спіраючися на арт. 4. закону з дня 23. квітня 1920 року (В. з. Р. П. ч. 35. з 21. травня 1922 р. поз. 299) «про обмеження продажі і споживання алкогольних напоїв» домагаємося переведення на протязі чотирох тижнів, числячи від нинішнього дня, загального голосування на області нашої громади, щоби переконатися, чи на-

селення бажає собі знесення коршем, шинків і взагалі введення закау продажу алькогольних напоїв. Якщо більшість голосуючих заявиться за заборону продажу алькогольних напоїв, то прохаємо подбати, щоби покасовано всі коршми, шинки і всякі інші місця продажу алькоголю в нашій громаді.

., дня 19...р.

Підписи:

На таке письменне жадання треба зібрати підписи щонайменше одної десятини всіх громадян і громадянок дотичної громади, що мають скінчених 21 літ життя себто повнолітних. Якщо хтось з повнолітних не вміє писати, то кладе власноручно хрестик, а коло хрестика підписує його той, хто збирає підписи. Н. пр.: *Іван Неграмотний* на жадання підписав *Василь Письменний*.

Очевидно ліпше зібрати більше підписів, як тільки від одної десятини громадян.

Як зібрано вже достаточне число підписів, тоді передати це письменне жадання дотичному громадському урядові за письменною посвідкою, щоби був доказ, коли письмо доручено.

Порадно є про всякий випадок зробити для себе відпис тих осіб, що попідписували те письмо до громадського уряду.

Громадська Зверхність обовязана на протязі 4 тижнів зарядити голосування в той сам спосіб, як при соймових виборах.

Якщо війт (солтис) або більшість радних є противні скасуванню коршем і шинків і до 4 тижнів не зарядили голосування, то треба внести зажалення до приналежного староства.

Взірець зажалення до староства проти громадської зверхности в справі проволікання протиальнокогольного плебісциту.

До Староства

В

Дня внесло (подати скільки) громадян і громадянок, що становлять більше чим 1/10 мешканців громади, які скінчили 21 літ життя, письменно жадання до Громадської Зверхности в перевести загальне голосування, щоби переконатися, чи населення цієї громади бажає собі знесення коршем, шинків і взагалі введення заказу продажі алькогольних напоїв.

З огляду на те, що від дня внесення вище згаданого письменного жадання минуло більше чим 4 тижні і вище названа Громадська Зверхність в супереч арт. 4. закона з дня 23. квітня 1920 року (В. з. Р. П. ч. 35 з 21. травня 1922 р. поз. 299) досі не зарядила загального голосування, вносить підписаний Кружок Українського Протиальнокогольного Товариства «Відродження» (або: підписаний Комітет) в імені заінтересованих громадян і громадянок в

ЗАЖАЛЕННЯ

проти Громадської Зверхности в і просить:

Староство зволить приказати Громадській Зверхности в найдалше на протязі 4 тижнів зарядити загальне голосування в справі введення заказу продажі алькогольних напоїв в цій громаді.

. дня . . . 19..

Підписи:

Якщо на протязі 4 тижнів староство не видало б зарядження в справі загального голосування або дало б відмовну відповідь, то внести проти дотичної громадської зверхности й проти староства подібне зажалення до приналежного воевідського уряду очевидно в українській мові.

Заразом доконче переслати до Головної Ради «Відродження» у Львові і до Української Парляментарної Репрезентації у Варшаві опис цілого ходу подій враз з дослівними відписами усіх подань, жалоб і рішень.

Зарядження протиалькогольного плебіситу.

Громадська зверхність (громадський уряд) будьто з власного почину будьто на письменно домагання 1/10 (одної десятини) підписаних громадян назначує день голосування в справі заборони продажу і подавання алькогольних напоїв та скасування коршем і шинків в громаді.

Закон передбачує, що голосування за заборною продажі алькоголю має відбуватися у святочну днину. З огляду на це, що в громадах з мішаним населенням — греко і римокатол., православні, протестантські й інші свята припадають не на ту саму днину, — тому порадно таке голосування назначувати на неділю, бо неділя — це спільне свято для всіх християнських віроісповідань. Для голосування законно назначений час: від год. 9 рано до 9 веч.

Хоча закон того не вимагає, то одначе порадно є вислати до приналежного староства повідомлення про день назначений на протиалькогольне голосування.

Взірець повідомлення староства про речинець
протиалькогольного плебісциту.

Ч.....

..... (місцевість), дня . . . 19...
До Староства

в
Громадська Зверхність (Громадський Уряд)
в повідомляє отсим, що, з вла-
сного почину (або: «на підставі ухвали Громадської
Ради з дня 19...»; або: «на підставі
письменного домагання громадян,
які становлять 1/10 громадян управнених до голо-
сування»), зарядила в тутешній громаді загальне го-
лосування в справі заборони продажі і подавання
алькогольних напоїв та знесення коршем і шинків
на день 19 . . р. від год. 9. рано
до год. 9. вечір в льокалі (або в льокалях)
. дня 19 . . р.
(Громадська печатка). Н. Н.
начальник громади.

Освідомляюча праця перед плебісцитом.

Очевидно із внесенням письменного жадання до громадського уряду, а навіть повідомленням староства про речинець протиалькогольного плебісциту не кінчиться протикоршемна акція Комітету, а тільки зачинається. Треба розвинути як найширшу і найенергічнішу агітацію, пропаганду і освідомляючу працю і то ріжними способами. Дуже успішною буває приватна щира сусідська розмова. В такій розмові треба вияснити, які величезні шкоди робить алкоголь: скільки людей загнала горілка до гробу, скільки прегарних господарств змарнувалося

або й перейшло в чужі руки, скільки недуг, хоріб, родинних нещасть, скільки бійок, підпалів і т. п. спричинив алькоголь, скільки то через нього людей тягається по судах, видає гроші на адвокати, тратить робучі дни та гние по арештах і криміналах-тюрмах, скільки людської праці і гроша йде на марне через алькоголь і що можнаби створити за той величезний гріш для себе особисто, а всі разом для цілого українського народу. І т. д. і т. д.

Порадно накупити в Товаристві «Відродження», протиалькогольних брошурок і летучок і розпродати або й даром роздавати громадянам і громадянкам.

Треба на кожну неділю і на кожне свято розліплювати на видних місцях відповідні відозви за знесенням коршем і шинків.

Попросити священика, щоби в церкві на проповіді вказав на шкідливість алькоголю, заохотив людей до тверезости і візвав до громадного голосування за скасуванням коршем і шинків.

Треба скликати віче і на ньому численними прикладами і цифрами виказати шкідливість алькоголю і необхідність скасування коршем. На віче вибрати або запросити такого бесідника, чи таку бесідницю, що переконавби і захопивби всіх до боротьби з алькоголем.

При агітації за скасуванням коршем зверне Комітет увагу на три роди людей. Передусім вишукати переконаних противників і противниць алькоголю і коршми і їх запросити до співпраці. Дальше зверне Комітет увагу на таких, що вправді самі в коршмі не пють, але їм все одно, чи коршма є, чи її нема. Таких людей переконати, що, хоча для них особисто коршма нестрашна, то одначе для багатьох є вона небезпечна і страшна та взагалі є нещастям для народу; тому й вони повинні

доложити рук до скасування коршем для добра цілого народу.

Очевидно найтяжче піде діло з третього 'рода людьми — противниками скасування коршем. Такими противниками можуть бути хіба налогові пияки, наскрізь пересяклі алькогольною отрутою, яким жаль розставатися з коршмою, або заплачені шинкарем наганячі, що за юдин гріш і порцію горілки не то щастя громади, але й рідну маму продали-б.

І таких нещасливців треба старатися освідомити і навернути на путь праведну. Одначе, якщо не вдасться переконати всіх до одного і заохотити до доброго діла, то очевидно не попадати в розпуку. Бо — як то кажуть — «нема села без болота». А як народові стане ясно, з яких причин вони обстають за шинкарями і коршмами, то ніхто їх не послухає, а всі голосуватимуть за скасуванням коршем і заборонаю продажі алькогольних напоїв.

Всякі кошта звязані з освідомляючою працею, агітацією і пропагандою (брошурки, відозви, афіші, летючки і т. п.) та улаштуванням протиалькогольних сходин, нарад, віч і зборів покриває Комітет.

Відки взяти на це гроші? — Добровільні датки громадян, кооператив і товариств та з церковної скарбонки на таку добру ціль, а дальше можна улаштувати аматорську театральну виставу або який концерт і т. п. видовища з призначенням доходу на протиалькогольну боротьбу.

Як допильнувати протикоршемного голосування?

Як вже всьо підготоване до протикоршемного плебісциту, тоді Комітет припильнує, щоби громадський уряд своєчасно і в приписаний спосіб оголосив день голосування за заборонаю продажі аль-

когольних напоїв в громаді*), приготував лісти голосуючих, коверти з громадською печаткою, урни до вкидування карт голосуючих і т. п. Пригадуємо, що лісти голосуючих мають бути ті самі, що були при останніх виборах до сойму. На випадок потреби можна ті лісти *точно і дослівно* переписати, одначе не можна робити ніяких пропусків, ані нікого не можна дописувати. Та найкраще, якщо голосування відбувається прямо на підставі оригінальних ліст з останніх соймових виборів. — На випадок потреби Комітет повинен улекшити громадській зверхности всі чинности звязані з голосуванням.

Опріч того Комітет, а де в громаді є вже Кружок Українського Протиялькогольного Товариства «Відродження», то й цей Кружок, а також освітні товариства і кооперативи повинні зголосити до громадської зверхности як до Головної Комісії своїх мужів довіря і їх заступників. Ті мужі довіря повинні вчасно явитися в Комісії голосування і перед розпочаттям чинностей бути при отвиранні урни, при її печатанні, а відтак весь час бути присутними при голосуванні і вважати, щоби всьо діялося по закону і в порядку. Для практичности пів дня сидять при Комісії мужі довіря, а пів дня їхні заступники, так як між собою умовляється.

Всі кошти получені з голосуванням покриває громадський уряд з громадських фондів.

З огляду на це, що голосування відбувається на тих самих засадах, що при соймових виборах і на підставі останніх виборчих ліст до сойму, — тому громадська зверхність як Головна Комісія, а з окрема начальник громади (війт, солтис) мають назначити Комісію для переведення голосування.

*) Взір такої оповістки поданий низче у відступі „Як в місті Прушкові покасовано коршми“ стор. 49.

На кілька днів перед голосуванням повинен начальник громади, або його заступник зібрати всіх членів Комісії і почити їх про права і обов'язки так, як це було при соймових виборах. Було-б дуже добре, якщо при цій нагоді хтось з Комітету сказав би до членів Комісії тепле слово заохоти.

На кілька днів перед голосуванням повинен Комітет приготувати білі картки до голосування з написом:

Голосую за заборною продажі алькогольних напоїв і за скасуванням коршем.

Ані закон ані виконний розпорядок не приписують які саме слова повинні бути на карті голосування. Ходить тільки о це, щоби зі змісту було ясно, чи голосуючий хоче скасування коршем чи задержання їх. Отже можна написати на картці голосування н. пр. так:

Покасувати коршми і заборонити продажу алькогольних напоїв.

А буває, що на картках пишуть коротко:

За заборною.

Такий напис може бути на картках друкований, відбиваний на цикльостилію, шапірографі, гектографі, печаткою і т. п. або писаний рукою. Крім цього напису неможна нічого писати ані малювати на картці. — Такі готові друковані картки можна дістати в Українському Протиалькогольному Товаристві «Відродження» у Львові.

Ті картки треба на кілька днів перед голосуванням роздати всім, а в сам день голосування повинні Комітетові і упрошені ними громадяне й громадянки стояти з картками перед домівками, де відбувається голосування, щоби могли дати тим, які їх ще не мають. В самій домівці голосування неможна роздавати карток.

Як відбувається голосування?

На пів години або на годину перед голосуванням збирається в салі голосування сама Комісія з мужами довіря. Предсідник (голова) Комісії отвирає урну, показує всім членам, що вона порожна, опісля в присутности всіх її замикає і заляковує. Точно в назначеній годині отвирається льокаль голосування.

Голосування відбувається так: Голосуючий (ча) підходить до стола, при котрім засідає Комісія і каже своє імя і назвисько, а як де є більше осіб того самого імени і назвиська, то ще імя батька, матері, або порекло і своє звання. Члени Комісії переконаються чи та особа є вписана в лістах. Якщо так, то голосуючий (ча) дістає коверту, на якій прибита громадська печатка, самий вкладає в неї свою картку і дає предсідникові Комісії в руки. Предсідник або його урядуючий заступник, не заглядаючи до середини, кидає одержану коверту до запечатаної урни. Кождий і кожда мусить голосувати особисто.

Так відбувається голосування цілий день аж до 9 години вечером. Як вдарить 9 година, то предсідник каже замкнути домівку голосування. Голосують тільки ті, що перед замкненням домівки голосування увійшли до домівки.

Після закінчення голосування предсідник або на випадок його неприсутности урядуючий його заступник здимає з урни печатки, отвирає урну і тоді приступається до обчислення голосів.

З висліду обчислення голосів списує Комісія протокол. Такий протокол звучить:

Взір протоколу Комісії.

ПРОТОКОЛ

Комісії громади повіту
списаний дня 19 . . р. в домівці
в справі голосування громадян, щоби переконатися,
чи населення цієї громади бажає собі заборони про-
дажі і подавання алькогольних напоїв на області
цієї громади.

Предсідник Комісії:

Члени Комісії:

Мужі довіря:

Голосування зачалось о год. 9. рано. На під-
ставі спису виборців до останнього сойму, було
управнених до голосування . . осіб. З того го-
лосувало . . . осіб. З відданих голосів Комісія
уневажила слідуєчі: Картку голосування, яку озна-
чила ч. 1 тому, бо опріч надруківаних написів,
була картка пописана олівцем, а деякі слова попе-
речеркувані. Картку ч. 2. тому, бо не була білої
краски, тільки червона. І т. д.

Решту с. е голосів узнала Комісія важ-
ними. З того голосів було за заборною про-
дажі і подавання алькогольних напоїв, а
голосів проти заборони.

Голосування закінчено о год. 9. вечером.

. дня 19 . . р.

Предсідник Комісії:

Член Комісії як протоколянт:

Прочі члени Комісії:

Присутні мужі довіря:

Якщо в якійсь великій громаді було в часі сой-
мових виборів 2 або й більше виборчих Комісій,
то й тепер може бути таке саме число Комісій.

Кожна з них обіймає частину (район) тої громади і тому такі частинні Комісії називаються Окружними або Районовими Комісіями.

Якщо в громаді є кілька районних Комісій, то кожда така Комісія пересилає свій протокол голосування і разом з ним картки віддані при голосуванні звязані і обвинені в папір чи в коверті та запечатані до Головної Комісії, якою є громадська зверхність (війт, солтис з асесорами) в дотичній громаді. (До Головної Комісії своєчасно зголосить Комітет, місцевий Кружок «Відродження» чи освітні товариства та кооперативи своїх мужів довіря і вони мають бути при остаточному обчисленні та усталенні висліду голосування).

Як від поодиноких районних Комісій надійдуть протоколи і картки голосування, тоді Головна Комісія зіставляє висліди голосування в поодиноких Комісіях, стверджує остаточний вислід голосування в цілій громаді і зазначає все те у своєму протоколі.

Взір протоколу Головної Комісії.

ПРОТОКОЛ

зіставлення вислідів голосування громадян громади
... повіту ... списаний громадською зверхністю громади ... дня ...
19.. р. з метою переконатися, чи населення цієї громади бажає собі заборони продажі і подавання алькогольних напоїв на області цієї громади.

Присутний начальник громади ствердив, що голосування відбулося на підставі закону з 23. квітня 1920 р. В. з. ч. 35 з 21. травня 1922 р. поз. 299 і виконного розпорядку Міністерства Публичного Здоров'я, Внутрішніх Справ і Скарбу з 2. червня 1922 р. В. з. ч. 51 з 11. липня 1922 р. поз. 462 по

приписам виборчої ординації до сойму з дня 28. липня 1922 р. Про речинець голосування повідомлено населення оголошенням розліпленим на таблиці оповісток громадського уряду, на видних місцях в громаді, також оголошено в церкві з проповідниці (вибубненням і т. п. відповідно до місцевих звичаїв).

На підставі протоколів окружних Комісій стверджено:

В окрузі було після спису виборців до останніх соймових виборів управнених до голосування, а з того голосувало . . . осіб. Із загального числа відданих голосів Комісія уневажнила . . . голосів.

З осталих . . . важних голосів віддано . . . голосів за заборону продажі і подавання алкогольних напоїв в тутешній громаді, а . . . голосів проти заборони.

В окрузі було після спису виборців (і т. д. як вище).

Після додання всіх повищих даних стверджено, що на загальне число . . . управнених до голосування в цілій громаді голосувало . . . осіб. З відданих голосів . . . уневажнено. З відданих важно . . . голосів заявленося . . . голосів за заборону продажі й подавання алкогольних напоїв на області цієї громади, а . . . голосів проти заборони.

З огляду на те підписана громадська зверхність стверджує, що більшість голосуючих висказалася за заборону продажі алкогольних напоїв на області громади, а в слід за тим всі коршми і шинки в тій громаді мають бути знесені з днем 1. січня 19 . . . р.

Щоби виконати приписи вище згаданого закона, постановлено вислід голосування подати до

прилюдного відома громадян оповісткою, оголошенням в церкві (вибубненням і т. п. відповідно до місцевих звичаїв) та переслати своєчасно*) до відома приналежного староства в і до приналежного уряду державних акциз і монополів в

На цьому протокол закінчено і підписано.

. дня 19 . . р.

Підписи: начальника громади, асесора і писаря гром.

(Печатка громадська).

Якщо в громаді є тільки одна Комісія, тоді відпадає протокол т. зв. Головної Комісії.

Праця Комітету після голосування.

Комітет припилює тепер, щоби про остаточний вислід голосування і ухвалену таким чином громадою заборону продажі або вишинку алкогольних напоїв в громаді оголосила громадська зверхність в спосіб прийнятний в даній громаді (письменні оповістки на таблиці оголошень і на видних місцях, усне оголошення коло церкви, а декуда і в церкві, вибубнити по вулицях і т. п., як де водиться). Також Комітет допилює, щоби громадська зверхність своєчасно (найпізніше 2 неділі після оголошення, але доконче на 2 місяці перед новим роком с. е. жовтні) повідомила письменно про вислід голосування і заборону продажі алкогольних напоїв в дотичній громаді, приналежний акцизний уряд і приналежне староство.

*) С. е. що найменше на 2 місяці перед настанням того календарського року, з початком котрого має обов'язувати заказ продажі і подавання алкогольних напоїв.

Взірці таких урядових повідомлень подані низше у відступі «Як в місті Прушкові поскасовано коршми?», — стор. 51—54.

При цій нагоді не від річи зазначити, що для скасування коршем в громаді потрібна не більшість з управнених до голосування громадян, тільки більшість з відданих голосів. Н. пр. в якійсь громаді є 3.000 управнених до голосування, але прийшло і голосувало тільки 1.300 громадян, — з того 1.200 голосувало за заборноюю продажі алькогольних напоїв, а 100 проти заборони. В такому разі голосування випало за скасуванням коршем і воно є правосильне.

Якщо правильно переведено голосування і своєчасно та в приписаний спосіб оголошено в громаді вислід голосування і таким чином ухвалено заборону продажі або вишинку алькогольних напоїв та повідомлено про це своєчасно приналежний акцизний уряд і приналежне староство, то є всі дані до того, що з 1. січнем найблищого нового року позбудеться громада найстрашніщого свого ворога — коршми, яка деморалізувала і нищила населення. А зробить це 2/3 громад в повіті, то в цілім повіті будуть покасовані коршми. Отже засукати рукави і до роботи!

III. ЯК В МІСТІ ПРУШКОВІ ПОКАСОВАНО КОРШМИ?

Вийшла у Варшаві брошура проф. Яна Шиманського п. з. „Prohibicja w Pruszkowie“ Варшава 1929, стор. 24 — великої 8-ки. Ціна 30 сот. В тій брошурці представлено важку боротьбу людей доброї волі і правдивих приятелів народу за скасування численних коршем і шинків у фабричному підваршавському місті, які були розсадниками розтратности і деморалізації та багатіли працею і трудом прусківських міщан а особливож робітників.

Щоби наглядно представити, як можна практично і успішно боратися з алькоголем і коршмами і довести до побіди, подаємо за дозволом Вельми Шановного Автора переклад цієї цінної брошурки-ізаа недостачі місця в скороченні.

Загальні уваги.

Дня 3. червня 1928 р. відбулося в Прушкові загальне голосування в справі введення в прусківській громаді цілковитої заборони продажі й подавання в публичних місцях алькогольних напоїв.

Це голосування то один епізод боротьби з алькоголізмом, яку ведеться не тільки в Польщі, але й на цілому світі в імя найвищих інтересів народів і цілої людськості. Фронт тієї боротьби йде через усі народи й держави світа.

Очи цілого світа звернені на великанську боротьбу Сполучених Держав Америки, яка скінчилася побідою над алькоголізмом.

Протіалькогольний закон, ухвалений польським соймом дня 23. квітня 1920 р., дає в арт. 4. змогу кожній громаді ухвалити шляхом загального голо-

сування цілковиту заборону продажі й подавання в публичних місцях всіляких алкогольних напоїв.

Цілий закон має на меті обмежити алкоголізм і його безмежне поширення. Головним завданням закону є підготувати ґрунт до цілковитого звільнення населення від алкоголізму.

Одначе від дня ухвалення соймом того закону минуло вже поверх 8 літ, а через цілий час цей закон майже зовсім не був виконуваний. Така засаднича постанова, що одна коршма має припадати на 2500 мешканців остала пустим звуком.

Дуже важною є постанова закона, що заборонює продавати й подавати алкоголь понад 45 проц. Одначе ця постанова не має ніякого значіння, бож всюда продається спірітус 96 проц! Це що на фляшках і фляшочках з тим 96 проц. спірітусом є написані слова „*na cele domowo lecznicze*“ — не змінє факту нечуваного нарушення закона, який безоглядно заборонює продавати такий спірітус, ані не зменшує трійливих свійств спірітусу! А вже верхком невиконування закону є явне, загальне і безкарне нарушування постанови про заборону продавати й подавати алкоголь в неділі і свята. З огляду на те суспільність в боротьбі з алкоголізмом може числити тільки на себе; — фатально зле зрозумілий державний інтерес іде в поперек найкращим змаганням.

Якщо ті, що в першій мірі обовязані бути сторожами і виконавцями закона, зовсім не числяться з тим законом, — то це є найгіршим системом політичного поступовання, який веде або до безоглядного радикалізму або до анархії.

Але чи подумали ті «голови», що таке поступовання — це поведення божевільного, який підтинає галузь, на якій сидить!? Почуття правості (законности, правосуддя) — це основа сили і по-

туги народу і держави, — знищення того почуття — це смерть для держави!

Як розвивалася справа.

Справа введення заборони продажі і подавання алькогольних напоїв в публичних місцях в Прушкові повстала в жовтні 1927 р. на засіданні міської ради в часі обговорювання подання одного інваліда о уділення йому концесії на отворення ресторану з вишинком алькогольних напоїв. Більшість радних висказалася проти уділення нової концесії. Тоді радний Квасіборський поставив внесок на введення в прущківській громаді цілковитої заборони продажі й подавання алькогольних напоїв.

Цей внесок ухвалила міська рада всіми голосами проти одного — представника купців.

Речинець голосування відкладано кілька разів, вкінці назначено плебісцит на день 3. червня 1928 р.

Першим підготовчим кроком прихильників заборони було зорганізування в Прушкові цілого ряду відчитів, присвячених справі боротьби з алькоголізмом, а також улаштувано протиалькогольну виставу.

Урядове оголошення про зарядження плебісциту в справі заборони, яке було розліплене по вулицях Прушкова і другі дальші письма у звязку з цим плебісцитом містимо тут, щоби другі громади, які мають намір переводити у себе протиалькогольний плебісцит, мали готові взори як виготовляти дотичні письма. Очевидно всюди, де в оповістці і в письмах є «Магістрат», треба писати: «Громадська Зверхність» — або: «Громадський Уряд».

Взір оповістки про загальне голосування за заборону продажі алкогольних напоїв.

Оповідка

Магістрат міста Прушкова як Головна Комісія для переведення в місті Прушкові загального голосування в справі заборони продажі алкогольних напиктів, виконуючи ухвалу міської Ради з дня 19 жовтня 1927 р. згідно з арт. 4 закона з 23. квітня 1920 року «про обмеження продажі і споживання алкогольних напоїв» (В. з. Р. П. ч. 35, поз. 299/22) і § 2 виконного розпорядку міністра публичного здоров'я з дня 2. червня 1922 р. до тогож закона (В. з. Р. П. ч. 51 поз. 462/22), подає до прилюдного відома, що

дня 3. червня 1928 р. відбудеться загальне голосування в справі введення на області міста Прушкова заборони продажі алкогольних напоїв.

і триватиме від год. 9 рано до год. 9 вечер. В тому дні кожний мешканець Прушкова без ріжниці пола, що управління був до голосування при останніх виборах до сойму, повинен удатися до льокалю (домівки) голосування, який міститься в бурсі при вул. Шкільній ч. 14*) і віддати свій голос за або проти введенню заборони продажі алкогольних напоїв на області міста Прушкова.

Голосування відбуватиметься картками. Біла картка по обидвох сторонах зовсім чиста має містити тільки слова: «За Заборною» або «Проти Заборони». — Ці слова можуть бути написані або надруковані.

*) Якщо в громаді є 2 або більше Комісій, то в оповістці подати доконче ті домівки і точні адреси усіх тих Комісій.

Картки з іншими написами або дописками будуть уневажені.

Виборець, що прийшов до домівки голосування, повинен підійти до стола, при котрім урядуватиме Комісія і сказати своє назвисько, ім'я і адресу.

Після справдження, чи ім'я і назвисько є в лістах голосуючих і тотожності особи одержить виборець коверту, на якій є прибита громадська печатка. До тої коверти вкладає сам виборець свою картку і дає в руки предсідникові Комісії, який кидає до урни. Одночасно один з членів Комісії зазначає біля назвиська голосуючого на лісті голосуючих, що дотичний виборець голосував, після чого голосуючий опускає домівку.

Голосування можна заскаржити на протязі 2 тижнів від хвилі оголошення його висліду.

Ця скарга має бути подана до тутешнього магістрату.

м. Прушків, дня 29. V. 1928.

За Головну Комісію

І. Ціхецький

посадник м. Прушкова

Примітка)* Скарга проти голосування іде в до-розі інстанцій, с. є. через громадську зверхність до Найвищого Суду, який на явному засіданні рішає остаточно про правосильність дотичного голосування. — Одначе внесення скарги проти висліду голосування в справі заборони продажі і вишинку алькогольних напоїв не має на підставі рішення Найвищого Адміністраційного Трибуналу з дня 27. квітня 1925 р. ч. регістр. 1876/24 здержуючої сили,

*) Цієї примітки не оголошується.

На просьбу окремої делегації виголосив заступник маршалка сенату п. сенатор Станіслав Познер на два дні перед плебісцитом відчит про боротьбу з алкоголем; щоби як найбільше людей могло вислухати того відчиту, уставлено на площі в Прушкові мегафон. Промова п. заступника маршалка Познера, абстинента і горячого прихильника безоглядної боротьби з алкоголізмом, викликала велике вражіння.

Розкинено перед голосуванням 5.000 примірників протиалкогольних брошурок. До кожного примірника брошурки була додана летучка п. з. «До громадян міста Прушкова».

Окрім того видано афіш і розліплено його по вулицях міста.

Шинкарі занепокоєні діяльністю «сухих» також вхопили за зброю друкованого слова. Видали і розкинули брошурку безіменного автора п. з. «Чародійна фляшка. Казка для діточок, що пють» — з метою осмішити протиалкогольний плебісцит. Однак це шинкарам нічого не помогло. Більшість голосувала за заборону.

Голосування відбулося в зразковому порядку. Про вислід голосування розліпив магістрат міста Прушкова таку оповістку:

ОПОВІСТКА.

Магістрат міста Прушкова подає до прилюдного відома, що вислід загального голосування, в справі введення заборони продажі алкогольних напоїв, яке відбулося в Прушкові дня 3. червня 1928 року був слідуючий:

Управлених до голосування було 11.348 осіб
Голосувало взагалі 2.848 осіб.

З того голосувало:
за заборною 1.867 осіб
проти заборони 981 осіб.

Внести скаргу (протест) проти важности го-
лосування можна до 2 тижнів, числячи від дня ого-
лошення висліду голосування через магістрат.

Прушків, дня 6. червня 1928 р.

І. Ціхецький

посадник м. Прушкова.

На протязі 14 днів визначених законом до вно-
шення протестів не вніс ніхто протесту до магістра-
ту. Посадник міста І. Ціхецький повідомив акцизний
уряд і старство про вислід голосування слідуючи-
ми письмами:

**Взір повідомлення акцизного уряду і старства
про вислід протиалькогольного голосування.**

Ч. 7614. Прушків, дня 26 червня 1928 р.
До П. Скарбового Уряду Акциз
і Монополів Державних
у Варшаві.

вул. Новгородська ч. 60.

Доношу, що згідно з ухвалами Міської Ради
з дня 19. жовтня 1927 р. і 16. березня 1928 р. та
на основі арт. 4 закона з дня 23. квітня 1920 р.
«про обмеження продажі і споживання алькоголь-
них напоїв» (В.з. Р. П. ч. 35, поз. 299 з 1922 р.)
переведено в Прушкові дня 3. червня 1928 р. за-
гальне голосування в справі введення цілковитої
заборони продажі алькогольних напоїв.

Вислід голосування був такий:

Управлених до голосування було 11.348 осіб
Голосувало взагалі 2.848 осіб.

З того голосувало:
за заборною 1.867 осіб
проти заборони 981 осіб.

Цей вислід вирішив введення цілковитої заборони продажі алкогольних напоїв.

Вислиди голосування подано до прилюдного відома оповістками з дня 6. червня 1928 р. яких відпис пересилаю в прилозі.

На підставі тих вислідів голосування зволить Скарбовий Уряд не видавати на рік 1929 патентів на продаж алкогольних напоїв в місті Прушкові.

Посадник міста Прушкова:

І. Ціхецький

(Печатка)

Ч. 7614. Прушків, дня 26. червня 1929 р.

До Варшавського Староства.

Повищий відпис пересилаю до ласкавого відома.

Посадник міста Прушкова:

І. Ціхецький

(Печатка)

У вересні 1928 р. скарбові власти повідомили власників алкогольних концесій в Прушкові, що їхні концесії відбереться з днем 1. січня 1929 р.

Таким чином в місті Прушкові покасовано всі коршми і заборонено продажу і вишинк алкогольних напоїв.

Протест чи скарга проти голосування не має здержуючої сили.

На підставі вироку Найвищого Трибуналу Адміністраційного з дня 27. квітня 1925 р. ч. регістр. 1867/24 (гляди: „Zbiór Wyroków Najwyższego Trybunału Administracyjnego“ *внесення скарги чи протесту до Найвищого Суду проти ухвали загального голосування за забороную продажі і подавання алкогольних напоїв --- не має здержуючих наслід-*

ків. Навпаки таку ухвалу так довго треба вважати законною і її виконувати, доки покликаний до рішення протесту Найвищий Суд не узнасть її за незаконну. — (Повний текст цього важного вироку Найвищого Трибуналу Адміністраційного наводимо на дальших сторінках цієї книжки).

Якщо в приписаному речинці зголошено протест проти голосування, то на самому кінці повідомлення до акцизного уряду і до староства про вислід протиального голосування (гляди взір на стор. 52) додатиб такий відступ:

Додаток до взору повідомлення акцизного уряду і староства про вислід протиального голосування.

...Вправді Іцек Зільберштайн, власник коршми в тутешній громаді, вніс своєчасно протест проти голосування. Одначе — не входячи в це, чи закиди наведені в цьому протесті є стійні або ні, — протест цей на підставі рішення Найвищого Трибуналу Адміністраційного з дня 27. квітня 1925 р. ч. регістр. 1876/24 не має здержуючої сили і до часу вирішення цього протесту одиноко компетентною владою: Найвищим Судом ухвала загального голосування за цілковитою забороною продажі алькогольних напоїв в тутешній громаді є обовязковою.

Тому без огляду на вище внесений протест п. Іцка Зільберштайна зволить Скарбовий Уряд здержати видавання патентів на продаж алькогольних напоїв в тутешній громаді на рік.

., дня 19...

Підпис і печатка Громадської Зверхности

Очевидно, якщо протест чи скаргу внесено спізнено, то відкидається з формальних причин.

Одначе буває, що староство на підставі внесеної скарги чи протесту проти ухвали загального голосування за скасуванням коршем і шинків — уневажнює ту ухвалу та рішає, щоби коршми і шинки остали дальше.

Таке поступування староства є протизаконне, бо вирішування в справі такої скарги чи протесту належить тільки до Найвищого Суду у Варшаві. Тільки Найвищий Суд — а більше ніхто — має право уневажнити ухвалу загального голосування за заборону продажі алькогольних напоїв. — Якщо якийсь староство безправно уневажнить таку ухвалу, то проти того рішення треба внести негайно рекурс до приналежного воєвідського уряду.

Взірець рекурсу проти уневажнення староством ухвали загального голосування за скасуванням коршем.

До Воєвідського Уряду
в
через Староство
в

РЕКУРС

Протиалькогольного Комітету т. е. Максима Тверезого і тов. в
проти уневажнення Староством ухвали загального голосування за заборону продажі алькогольних напоїв —
з дня ч.

На підставі арт. 4. закона з дня 23. квітня 1920 р. (В. з. Р. П. ч. 35 з 21. травня 1922 р. поз. 299) і по думці § 2 виконного міністеріяльного розпорядку з дня 2. червня 1922 р. (В. з. Р. П. ч. 51 з 11 липня 1922 р. поз. 462) відбулося дня 19... в тутешній громаді загальне го-

лосування за заборною продажі і вишинку алько-
гольних напоїв.

Вислід голосування був такий:

Управнених до голосування було осіб

Голосувало взагалі осіб

З того уневажнено голосів,

а з важних голосів було:

за заборною

проти заборони

Таким чином абсолютна більшість голосуючих
заявилася за введенням цілковитої заборони продажі
й подавання алькогольних напоїв.

Згідно з вимогами закону подано вислід го-
лосування як ухвалу до прилюдного відома опо-
вісткою з дня (а також оголошено під
церквою, вибубнено і т. п.) та повідомлено Акцизний
Уряд в і Староство в
письмом з дня

Проти того голосування вніс скаргу (протест)
п. і на тій підставі Староство уне-
важило ту ухвалу рішенням з дня ч. . .

Не входячи в це, чи закиди пана
є стійні або ні, стверджуємо отсим, що на підставі
рішення Найвищого Трибуналу Адміністраційного
з дня 27. квітня 1925 р. ч. регістр. 1876/24 не
Староство тільки Найвищий Суд є одиноким ком-
петентний рішати про важність голосування за за-
борною продажі алькоголю і, якщо найде законну
підставу, уневажнити дотичну ухвалу та зарядити
нове голосування. Як довго Найвищий Суд не ви-
дав оречення в тій справі, так довго ухвала від-
бутого загального голосування остає в силі.

З огляду на те — вище наведене рішення Ста-
роства, яким воно уневажило ухвалу загального
голосування за заборною продажі алькогольних на-

поїв в тутешній громаді, є протизаконне і тому підписані прохають:

Воєвідський Уряд зволить знести оспорюване рішення Староства та привернути правний стан, подбавши про переведення в життя заборони продажу і подавання алькогольних напоїв в тутешній громаді.

., дня 19..

Підписи.

Очевидно про кожний такий випадок повідомляти негайно Головну Раду «Відродження» у Львові і Українську Парляментарну Репрезентацію у Варшаві, залучивши відписи всіх рішень і цілого матеріалу взагалі для відповідного використання.

* * *

Історію протиалькогольного плебісциту в місті Прушкові переповіли ми на доказ, що протиалькогольна і протикоршемна боротьба — то не «вивротова і протидержавна» акція «українських борителів» — як це з розмислом підсувають оборонці й захитники шинкарів і алькоголю, щоби перешкодити здоровому рухові, — але легальна законна діяльність для добра і щастя цілого населення.

На цьому місці приходиться з приємністю і з признанням ствердити, що українські громади під Польщею проявляють велике заінтересування протиалькогольною і протикоршемною акцією.

Маємо надію, що цей благородний рух ще скрипить, стане всенароднім і український народ остаточно побідить алькоголь та покасує шинки і коршми на своїй області. Треба тільки свідомости й твердої, непохитної волі.

IV. ДБАЙМО ВСІ, ЩОБИ КОРИСНІ ПРОТИАЛЬКОГОЛЬНІ ЗАКОНИ І РОЗПОРЯДКИ БУЛИ БЕРЕЖЕНІ І ВИКОНУВАНІ!

Пильнувати, щоби в неділі, свята, в торгіві і ярмаркові дні були позамикані коршми!

Арт. 7 протиалькогольного закону з 23. квітня 1920 р. постановляє, що у всіх місцевостях безоглядно заборонені продаж і подавання алькогольних напоїв від 3 год. пополудні передсвятчного дня до 10 год. передполуднем посвятного дня. Ті самі постанови відносяться до торгових і ярмаркових днів, відпустів (храмів), паломництв (прощ), місій і т. п. в місцевостях положених поза обсягом повітового або воєвідського міста.

Обовязком всіх людей доброї волі в інтересі цілого населення є, щоби строго пильнувати виконання того закону. Як хто зауважить, що в забороненому законом часі в якомусь шинку або в коршмі напиваються люде або продають алькоголь до дому, — то про це негайно донести письменно до приналежного староства, подаючи: 1) коли це було, 2) хто і кому продавав алькоголь, 3) свідки.

Арт. 8 повищого протиалькогольного закона передбачує, що двократне переступлення приписів цього закона спричинює — незалежно від передбачених кар (грошових і арешту до 3 місяців) — втрату концесії.

Не можна продавати алкоголю малолітнім особам і на борг та під застав.

Арт. 7 протиалкогольного закону постановляє також, що: 1) неможна продавати алкоголю особам, які ще не мають скінчених 21 літ життя і ученикам низших і середніх шкіл без огляду на їх вік; 2) не можна продавати алкоголю на борг, під застав, або на відробок.

Це також дуже важна і корисна законна постанова. Отже як хтось зауважить або довідається що коршмар продавав або подавав алкогольні напої дитині, ученикові чи учениці, нелітному парубкові чи дівці, то повинен про це письменно донести до приналежного староства, подаючи: 1) коли це було, 2) кому продавав чи подавав алкоголь, і 3) свідки.

Дуже багато майна потратив наш народ тому, що — не маючи готових грошей — пив на борг, під застав або на відробок. Таких довгів за алкоголь назбирувалося сотки або й тисячі, коршмар скаржив і заберав корову, ґрунт або й хату. Тепер закон це строго забороняє.

Отже поучити громадян, що коршмар не має права давати алкоголю на борг, під застав або на відробок. А хто напився або набрав до дому алкоголю на борг, то коршмареві гроші пропали. Шинкар не має права скаржити за ті гроші, бо суд не тільки, що не присудивби, а то ще й покаравби шинкара за це, що протизаконно давав алкоголь на борг, під застав або на відробок.

Опріч того, як хтось довідається, що шинкар дає комусь алкоголь на борг, під застав або на відробок, то повинен про це донести до приналежного староства подаючи дату, імя і назвисько, особи і свідків.

Дбати про законне віддалення коршем від церков, шкіл, судів, фабрик і других публичн. об'єктів

В кожній громаді треба ствердити, чи коршми і шинки дотичної громади є віддалені від церков, домів молитви, шкіл, судів, вязниць, двірців і залізничних стацій, пристаней пароплавів, касарень (військових і поліційних), фабричних будинків і заведенень — навпростець по містах 100 метрів, а по селах навпростець 300 метрів.

Якщо в якійсь громаді віддалення коршем і шинків від таких об'єктів менше, то доконче жадати письменно від приналежного староства усунення шинків чи коршем з тих місць.

**Взори донесень в справі переступлення проти-
алькогольного закону.**

До Староства

В

Ми низше підписані громадяне села
повіту подаємо до відома, що коршмар
Арон Цвібельдуфт в неділю (або: в ярмаркову
днину) дня продавав алькоголь слі-
дуючим особам:*)
Свідки, які під присягою можуть це зізнати є отсі:

Староство зволить перевести слідство в тій
справі і, усталивши факт, поступити по думці арт.

*) Подібно можна скласти донесення в справі інших
можливостей переступлення протиалькогольного закону, н.
пр: продавав алькоголь слідуєчим неліт-
ним парубкам, дівчатам, або ученикам (цям), дітям і т. п.
або: давав алькоголь на борг (під застав або на відробок)
слідуєчим громадянам (кам):

8. закона з дня 23. квітня 1920 р. В. з. ч. 35. з 21.
травня 1922 р. поз. 299.

. дня 19 . . р.

Підписи громадян.

До Староства

В

З огляду на те, що шинк (коршма) п. Іцка Апфельбавма в віддалений від церкви (школи, суду, поліційської касарні і т. д.) на 50 метрів, тому підписана зверхність громадська просить (підписані громадяне прохають) по думці арт. 7. закона з дня 23. квітня 1920 р. В. з. ч. 35 з 21. травня 1922 р. поз. 299: Староство зволить зарядити усунення шинку (коршми) з того місця.

. дня 19 р.

Підписи.

* * *

До боротьби проти алкоголю і проти коршем мусимо стати всі одностайне і доти не спочати, доки не віднесемо цілковитої перемоги!

Мусимо виховати сміливих і свідомих борців-апостолів тверезости!

Мусимо напружити всі сили, щоби звільнити український нарід з пут алкоголізму, бо це передмова його кращої долі.

У. ПРОТИАЛЬКОГОЛЬНІ ЗАКОНИ І РОЗПО- РЯДКИ.

Закон

з дня 23. квітня 1920. р. (В. з. Р. П. ч. 35. з 21.
травня 1922. р. поз. 299.) про обмеження про-
дажі і споживання алкогольних напоїв.

Арт. 1. Щоби обмежити уживання алкоголь-
них напоїв, вводиться обмеження продажі напоїв,
що мають більше чим 2.5 проц. алкоголю, вичислених
в арт. 3—6 цього закону. Про усунення з публичного
обороту напоїв, що мають менший відсоток алько-
голю, рішатиме Міністер Публичного Здоровля в
порозумінні з Міністром Скарбу та Міністром Тор-
говлі і Промислу.

Арт. 2. Ці обмеження відносяться до продажі
вище вимічених напоїв як в посудинах отворених
так і замкнених.

Арт. 3. Під ніяким видом не можна для спожи-
вання продавати алкогольних напиків, що мають
поверх 45 проц. алкоголю і продаж напоїв приладже-
них з неочищеного алькоголевого спіритусу, що має
в собі фузлі, є заборонена.

Арт. 4. Сільські і міські громади є управнені
(władne są) в межах своєї області ухвалити ціл-
ковиту заборону продажі алкогольних напоїв. Така
ухвала повинна бути принята загальним голосу-
ванням звичайною більшістю голосів.

Голосування заряджує громадська зверхність
(zarząd gminny) будь то з власного почину будь

то на письмєннє догагання $\frac{1}{10}$ частини мешканців громади, що скінчили 21 літ.

Комунальний заряд заряджує голосування найдалше на протязі чотирох тижнів від дня предложення догагання.

Голосування відбувається у святочний день. Спосіб голосування означають виконні приписи.

Ревізія прийнятої ухвали може наступити не вчасніше як по упливі трох літ, від коли увійшов в життя заказ.

Якщо більшість $\frac{2}{3}$ загального числа громад, що входять в обсяг повіту, а обіймають не менше як $\frac{1}{2}$ загалу населення повіту, ухвалить цілковитий заказ алькогольних напоїв, то повітова комунальна влада має цей заказ розширити на цілий повіт.

Ухвалєну громадою, а також заряджену повітовою владою заборону продажі або вишинку алькогольних напоїв маєтсья публично оголосити в спосіб прийнятий в даній місцевості, а заразом маєтсья його доручити у відписі приналежній акцизній і політичній владі, що найменше на 2 місяці перед настанням того калєндарського року, з початком котрого має обовязувати.

Арт. 5. Число місць подрібної продажі або вишинку алькогольних напоїв обмежуєтсья до одного на 2500 мешканців, при чому що найбільше половина з того може бути призначена на вишинки. З хвилиєю, як цей закон видано, не можна в ніякому разі побільшувати числа існуючих місць продажі і то без огляду на число мешканців; зменшення числа місць подрібної продажі або вишинку алькогольних напоїв у відношенні до вище означеної норми послїдує з днем 1. січня 1921 р.

Редукція і ліквідація зредукованих місць продажі мусить бути скінчена до кінця 1922 року.

Міські і сільські громади, суспільні і господарські товариства, що мають набути перед 1. січнем 1921. р. право виконувати гостинницько-шинкарський промисл, не підпадають під приписи першого відступу цього артикулу, о скільки з тим промислм виконують разом реставраційний промисл у власному заряді або через віднаємців, що належать до заряду воєнних інвалідів або о скільки цей промисл виконують вдови по поляглих на війні.

Гуртівники можуть доставляти алькогольних напоїв тільки особам управненим до подрібної продажі. Гуртова продаж алькогольних напоїв є концесіонованим промислом.

За концесії, які стягнеться на підставі приписів вичислених в першому відступі, Держава не платить ніякого відшкодування.

Арт. 6. Місця продажі не можуть бути в коротшому віддалені навпростець чим 50 метрів від будинків фабричних, варстатів, що числять понад 50 робітників як також в коротшому віддалені чим 100 метрів від зовнішних границь будинків, в яких містяться церкви, доми молитви віроісповідань признаних Державою, школи, суди, вязниці, двірці і стації залізничі, пристані пароплавів, касарні або заведення, що займають у себе більше чим 100 робітників.

Віддалення 100 метрів відноситься до міст, але на селі це віддалення повинно виносити 300 метрів.

Міністер Скарбу в порозумінні з Міністром Публичного Здоровля і Міністром Внутрішніх Справ в поодиноких випадках має право зізволити на виїмки від повищої засади.

Арт. 7. Безоглядно заборонена продаж або подавання напоїв з якою-небудь скількістю алькоголю нелітним особам до скінченого 21 року, дальше ученикам низших і середніх шкіл без огляду на вік,

а іншим консументам на кредит, під застав яких-небудь предметів або за *доконану працю.

На підставі обмежень передбачених в арт. 1. і 2. забороняється продажу або подавання і споживання алкогольних напоїв:

а) в залізничних буфетах, в обсягу стаційних забудовань та в потягах, на пароплавових перестанках і на самих пароплавах,

б) на цілому просторі касарняних будинків, у військових таборах, як також у військових склепах і буфетах,

в) на цілому просторі фабричних і промислових забудовань як також в льокалях і місцях призначених до спортових і руханкових вправ,

г) в народніх домах (domach ludowych*) і поміщеннях огневої сторожі**),

д) по всіх місцевостях:

1) в яких заряджено військову бранку або мобілізацію, вибори до законодавчих тіл, або до комунальних властей через весь час тривання тих заряджень або акції голосування,

2) в яких Міністерство Внутрішніх Справ або уповажені ним органи в цілі удержання порядку і публичного спокою заборонять продаж або вишинк алкоголевих напоїв на час введення наглих судів, виїмкового стану або масових зібрань населення,

ж) в неділі і свята обходжені державними урядами, при чому обмеження в тому випадку входять в життя від год. 3 передсвятчного дня і тривають до год. 10 рано посвяточного дня,

*) Під цим треба розуміти наші Читальні, Кружки „Рідної Школи“ і інші Товариства, де сходяться люди.

**) Отже по наших „Лугах“, „Соколах“ і других товариствах огневої сторожі.

з) в місцевостях положених поза обсягом повітового, воевідського або столичного міста також у всі інші дні масових сходин (зібрань) населення як торги, ярмарки, відпусти (храми), паломництва (прощі), місії і т. п. будуть приноровлювані обмеження як під точкою ж),

е) в будинках відданих до ужитку публичної служби.

Хто з причини надужиття алкогольних напоїв в нетверезому стані своїм поведенням дає привід до публичного згіршення, а також той, хто в такому нетверезому стані знаходиться в публичному місці без огляду на своє поведіння — підлягає карі передбаченій в арт. 8. цього закону.

Такий самій карі підлягає і той, хто допровадив другого до такого нетверезого стану, крім того відповідає він попри нетверезого солідарно за всі шкоди і етрати зроблені іншою особою, яку допровадив до нетверезого стану або до того причинився.

Арт. 8. Ті особи, що переступили приписи цього закону та розпорядків виданих на його основі, підлягають в адміністраційній дорозі карі гривни до 20.000 марок або 1 місяця арешту, а на випадок повторення переступства гривні до 100.000 марок, або до 3 місяців арешту, о скільки дотичний чин не підлягає тяжчій карі по думці обовязуючих в поодиноких дільницях карних законів.

Кари арешту і гривни можуть бути наложені одночасно. Понадто можна оречи цюфнення концесії на продаж або вишинк алкоголевих законів.

Двократне переступлення приписів цього закону спричинює — незалежно від передбачених кар — втрату концесії.

Відповідальність за переступлення цього закону гасне після 5 літ, числячи від дня, коли dokonано це переступлення.

В 6. пруській дільниці рішають про вимір кар виключно суди.

Арт. 9. Карам вичисленим в арт. 8. підлягають не тільки власник заведення зглядно його управитель, але також служба, яка допустилася переступлення приписів цього закону, як також всі особи, що ділають проти приписів цього закону.

Арт. 10. Всі зобовязання, що затыгнуто, обійшовши постанови цього закону є неважні.

Арт. 11. До співпраці у виконанні приписів цього закона Міністер Публичного Здоровля в порозумінні з властивими міністрами покличе органи державних і комунальних властей як також суспільні організації, що мають на цілі боротьбу з алькоголем, та освітні і кооперативні (spółdzielcze) стоварищення.

Арт. 12. Виконання цього закону поручається Міністрові Публичного Здоровля в порозумінні з Міністром Внутрішніх Справ і Міністром Скарбу, а о скільки ходить про виконання на області 6. пруської дільниці — то Міністрові тої дільниці в порозумінні з Міністром Публичного Здоровля, Міністром Внутрішніх Справ і Міністром Скарбу.

Арт. 13. Цей закон входить в життя з днем його оголошення.

ВИКОННИЙ РОЗПОРЯДОК МІНІСТРА ПУБЛИЧНОГО ЗДОРОВЛЯ

з дня 2. червня 1922. р. (В. з. Р. П. ч. 51. з 11. липня 1922. р. поз. 462.) в порозумінні з Міністром Внутрішніх Справ і Міністром Скарбу до закону з дня 23. квітня 1920. р. про обмеження продажі і споживання алькогольних напоїв.

На підставі арт. 12 закону з дня 23. квітня 1920 р. про обмеження продажі і споживання аль-

когольних напоїв (В. з. Р. П. 1922 р., ч. 35, поз. 299) заряджується що слідує:

§ 1. Заборонено витворювати в краю і спроводжувати з заграниці алькогольні напої, що мають понад 45 проц. альког. Це обмеження не відноситься до виробу спіритусу взагалі і витворювання вищевідсоткових алькогольних напоїв призначених на експорт.

Пиво, яке містить в собі до 2.5 проц. алькоголю що продуцент повинен зазначити на посудині (бочілочки, бутельці і т. п.), не підлягає обмеженням закону.

Під фузями в значінні арт. 3 закону треба розуміти продукти одержані при дистеляції сирого спіритусу, витворюваного з матеріялів збіжєвих, окових і меляси, а які містяться в дистеляті як домішка поруч етильового спіритусу.

§ 2. Крім випадків вичислених в арт. 7 закону цілковитий заказ продавання й подавання алькогольних напоїв може наступити в даній громаді на підставі загального голосування. Голосування відбувається на засадах, що обовязують при виборах до Сойму. Голосування відбувається на підставі останніх виборчих ліст до Сойму. Скарга проти ухвали відбувається шляхом передбаченим в законі про вибори до Сойму.

§ 3. Про число й розміщення місць вишинку і подрібної продажі алькогольних напоїв рішає властива комісія до боротьби з алькоголем (§§ 8, 9 і 10 цього розпорядку). Уділювання концесій на вишинок і подрібну продаж алькогольних напоїв належить до Міністерства Скарбу (у воевідствах: краківським, львівським, станиславівським і тернопільським до Міністерства Торговлі і Промислу, у воевідствах: поморським і познаньським після досі обовязуючих законів).

§ 4. Консументом в розумінні закону є кожний купуючий чи то для спожиття на місци чи для спожиття в дома.

§ 5. Не можна продовжувати концесій на вишинк або подрібну продаж алькогольних напоїв для заведень вичислених в арт. 7. закону точки а), б), в), г), е), які вигасли з днем 1. січня 1921 р.

§ 6. Зарядження вичислені в арт. 7. точки д-1) і з) мають видавати адміністраційні власти I. інстанції, а вичислені в точці д-2) адміністраційні власти II. інстанції.

§ 7. За недозволену продаж або подавання алькогольних напоїв відповідає завсігди власник заведення, полишений персонал відповідає тільки тоді, якщо безпосередно причинився до нелегальної продажі.

Постанови передпоследного відступу арт. 7. закону мають застосування у випадках виразного й наглядного для окруження зглядно стверженого лікарем нетверезого стану.

За доведення когонебудь до нетверезого стану підлягає карі той, хто свідомо допровадив до того стану.

Адміністраційні власти, що другий раз накладають кару за переступлення цього закону, повідомляють про це властиві скарбові власти в цілі приновлення припису відступу 3 арт. 8. закону про дофнення концесії.

На основі арт. 9. підлягають карам вичисленим в арт. 8. закону поза власником зглядно управителем і службою також всі ті, що обходять приписи закону, споживаючи принесені з собою алькогольні напої в місці і в часі забороненім законом.

§ 8. При адміністраційних властях I. і II. інстанції устанавляється комісії для боротьби з алькоголем, в склад яких входять: представник адмі-

ністраційної влади або його заступник як президент, представник Міністерства Публичного Здоровля, представник Міністерства Скарбу, 2 представники самоврядування (повітового Союмику, зглядно повітової Ради, міської Ради у виділених містах) рівнож 2 представники суспільних організацій, що мають на меті боротьбу з алкоголем, зглядно освітніх або кооперативних стоваришень.

§ 9. До обсягу компетенції комісії входять:

а) означення числа і розміщення місць подрібної продажі та вишинку алкогольних напоїв (за підставу обчислень береться населення цілого повіту зглядно виділеного міста),

б) опінія в справі адміністраційних кар. Карне оречення адміністраційної влади може наступити тільки після одержання опінії комісії, при чому опінія комісії має бути долучена в дослівному відписі до карного реєстру;

в) визначення своїх делегатів для контролі виконування законних приписів та виданих на їхній основі розпорядків.

§ 10. Комісії для боротьби з алкоголем при адм. властях II. інстанції є надзорчими інституціями для комісій при адм. властях I. інстанції, як рівнож інстанцією для відкликів в справі оречень комісій при адм. властях I. інстанції.

Остаточне вирішення належить в кожному разі до Міністерства Публичного Здоровля.

Членам комісії при виконванні своїх чинностей прислугують права державних урядників.

§ 11. Хто переступить цей розпорядок, той підлягає карам передбаченим в арт. 8. закону про обмеження продажі і споживання алкогольних напоїв.

§ 12. Регулямін для комісії до боротьби з алкоголем видає Міністер Публичного Здоровля в

порозумінні з Міністрами Внутрішніх Справ і Скарбу.

§ 13. Цей розпорядок входить в життя з днем його оголошення. Одночасно тратить обов'язуючу силу виконний розпорядок з дня 16. вересня 1920 р. (В. з. Р. П. ч. 98, поз. 650).

ВИКОННИЙ РОЗПОРЯДОК МІНІСТРА ПУБЛИЧНОГО ЗДОРОВЛЯ

з дня 25. липня 1922. р. (В. з. Р. П. ч. 82. з 29. вересня 1922. р. поз. 728) виданий в порозумінні з Міністром Внутрішніх Справ і Міністром Скарбу в справі частинної зміни виконного розпорядку з дня 2. червня 1922. р. до закону з дня 23. квітня 1920 р. про обмеження продажі і споживання алкогольних напоїв.

На підставі арт. 12. закону з дня 23. квітня 1920 року про обмеження продажі і споживання алкогольних напоїв (В. з. Р. П. з 1922 р. ч. 35, поз. 299) заряджується що слідує:

§ 7. § 8. розпорядку з дня 2. червня 1922 р. до закону з дня 23. квітня 1920 р. про обмеження продажі і споживання алкогольних напоїв (В. з. Р. П. ч. 51 поз. 462) має звучати так:

§ 8. При адміністраційних властях I. і II. інстанції устанавляється комісії для боротьби з алкоголем, в склад яких входять: представник адміністраційної влади або його заступник як присутник, представник Міністерства Публичного Здоровля, представник Міністерства Скарбу, представник властивого Повітового Соймику (Повітової Ради), один представник Міської Ради повітового міста (у воевідських комісіях 1 представник Воевідської Ради і 1 представник Ради воевідського мі-

ста) та два представники суспільних організацій, що мають на меті боротьбу з алкоголем, зглядно освітних або кооперативних стоваришень.

§ 2. Цей розпорядок входить в життя з днем оголошення.

VI. НАЙВАЖНІШІ РІШЕННЯ НАЙВИЩОГО АДМІНІСТРАЦІЙНОГО ТРИБУНАЛУ.

Скарга (протест) проти ухвали громадян за заборною алкоголю не має здержуючої сили!

Найвищий Адміністраційний Трибунал вироком з дня 27. квітня 1925 р. ч. реєстр. 1876/24*) відкинув скаргу Арона Зільбершайна з Бариша проти рішення воевідського уряду в Тернополі з дня 13. серпня 1924 р. в справі вишинку пива й алкогольних напоїв, як неузасаднену та підвищив засадничу оплату від скарги.

Мотиви: Рішенням з дня 6. січня 1924 р. заборонило бучацьке Староство Аронові Зільбершайнові дальшу продаж алкогольних напоїв під загрозою карних наслідків з арт. 8. закона з дня 23. квітня 1920 р. поз. 299 В. з. з 1922 р., а право на вишинк пива, вина і овочевого вина та вишинк і дрібну продаж алкогольних напоїв уділене йому концесією бувшого цісарсько-королівського Староства з 29. грудня 1910 р. узнало за вигасле, бо там громада на підставі арт. 4 вищенаведеного закона ухвалила в дорозі загального голосування заборону продажі алкогольних напоїв.

Рішенням з дня 13. серпня 1924 р. Воевідський Уряд в Тернополі не узгляднив рекурсу Арона Зільбершайна проти повищої резолюції і затвердив її з наведених в ній причин, з заміткою, що ухвалу

*) Гляди — „Nr. 637 Wyroki Najwyższego Trybunału Administracyjnego”. Rocznik III, Nakładem „Monitora Polskiego, Warszawa 1926 (Стор. 340—342).

про заборону продажу алькогольних напоїв треба по думці § 2 розпорядку міністерства публичного здоровля з 2. червня 1922 р. поз. 462. В. з. анальогічно до постанов соймової виборчої ординації поз. 590 В. з. з 1922 р. так довго уважати правосильною, доки її не скасує покликана до того влада.

В скарзі внесеній на повище рішення до Н. А. Т. виводить Арон Зільбершайн, що якраз з анальогії арт. 106 соймової виборчої ординації виходить, що плебісцитової ухвали так довго не можна вводити в життя, доки Найвищий Суд не відкинув внесеного проти неї протесту, а в цьому випадку так довго не можна рішити про втрату промислового права, доки ухвала населення громади Бариша не стала правосильною.

Н. А. Т., розглядаючи отсю скаргу, розважив слідує:

По думці арт. 4. закона з 23. квітня 1920 р. поз. 299 В. з. з 1922 р. і на підставі того закона виданого виконного розпорядку Міністерства Публичного Здоровля з 2. червня 1922 р. поз. 462. В. з. (§ 2) цілковита заборона продажі алькогольних напоїв може наступити в дотичній громаді на підставі загального голосування. Заскаржити дотичну ухвалу можна в спосіб передбачений соймовою виборчою ординацією.

По думці арт. 105. тої ординації з 28. липня 1922 р., поз. 590 В. з. про важність виборів до Сойму, запротестованих або оспорених, рішає Найвищий Суд, а на підставі арт. 106. до часу вирішення протесту чи оспорення прислугає послові заосмотреному в удостовірюючу грамоту право вступу до Сойму і участи в його працях*).

*) Дотичні артикули соймової виборчої ординації звучать:

З огляду на це, що годі перевести зовсім стислу аналогію між виконанням посольського мандату послом, якого вибір запротестовано, а виконанням гостинничо-шинкарського промислу концесіонарем, якого право до продажі алькоголю оспорила громада плєбісцитовою ухвалою, то слід застановитися над тим, де лежить *ratio legis* дотичних правних приписів.

Отже арт. 106. соймової виборчої ординації у відношенні до вибору посла мав і без сумніву має на меті в інтересі загалу даного виборчого округу не оставляти його без парламентарного представництва на випадок оспорування вибору посла в часі доходжень, які нераз тривають довго, та хоронять в першу чергу волю виборців, виявлену вислідом голосування таким чином, що доти узнає ту виявлену волю істотною, доки покликана до цього влада не уневажнить dokonаного вибору.

АРТ. 105. 1) Про важність запротестованих або оспорених соймом вибовів рішає Найвищий Суд.

2) Найвищий Суд рішає в справі вибовів в складі трох судів на явному засіданні після вислухання прокуратора і заінтересованих.

3) Поступування у виборчих справах є вільне від оплат.

АРТ. 106. До хвилі вирішення протесту чи оспорення, прислугує послові заосмотреному в удостовірнюючу грамоту право вступу до сойму і участи в його працях.

АРТ. 107. Найвищий Суд уневажнить вибір посла, чи запротестовані вибори:

1) Коли зістане стверджене, що в данім виборчім окрузі мали місце при виборах перекупства, вимушення, фалшування, або які-небудь інші неправильности в розмірах що могли змінити вислід вибовів.

2) Коли вибори переведено незгідно з постановами отсего закона а ці ухили могли вплинути на вислід вибовів.

АРТ. 109. На випадок уневажнення голосування і вибовів міністер внутрішніх справ зарядить на протязі 14 днів від дати уневажнення вибовів нові вибори в тій окрузі, чи в тім обводі де уневажнено голосування.

Ідентично мається справа з плебісцитом, який переведено на підставі протиальк. закону. Вже самий заголовок того закону «про обмеження продажі і споживання алкогольних напоїв» — не говорячи про його зміст — вказує, що метою того закону є боротьба з алкоголем, а до участі в тій боротьбі старається згаданий закон притягнути не тільки державні і комунальні влади, освітні і кооперативні товариства та суспільні організації, але також найширший загальний горожан, даючи йому в арт. 4. змогу ухвалювати цілковиту заборону алкогольних напоїв.

Отже, прирівнюючи до того роду ухвал аналогічні приписи соймової виборчої ординації, мусів Н. А. Т. прийти до переконання, що в цьому випадку йде про охорону волі загалу, яку виявив він dokonаною ухвалою, отже ту ухвалу треба так довго уважати легальною, доки покликаний до вирішення протесту Найвищий Суд не узнасть її незаконною. Бож не дасться навіть подумати, щоби приписи, які обмежують продаж і споживання алкоголю, стреміли до улекшення його продажі і споживання, створивши аналогію між особою, що виконує шинкарський промисл а послом, а могло тут ходити тільки про аналогію між виявом волі зазначеної виборчим актом а виявом волі зазначеної плебісцитовим актом.

В цій справі жадна сторона не оспорювала того, що населення громади Бариш перевело таку ухвалу. Якщо таку ухвалу переведено, то аналогічно до арт. 106. соймової виборчої ординації ухвалена громадою Бариш заборона продажі алкоголю повинна так довго мати обов'язуючу силу і цій громаді дана можливість в праці над поборюванням алкоголізму, доки не вирішиться протесту.

Закиду, піднесеного на розправі заступником позиваючого, немов би протест внесений проти плебісцитової ухвали мав аналогічно до загально обов'язуючої засади наслідок здержуючий виконання тої ухвали, Н. А. Т. не узглядив, бож до справ плебісциту мають приноровлення приписи соймової виборчої ординації, а не постанови, що відносяться до адміністраційного поступовання взагалі.

З повищих мотивів треба було скаргу відкинути.

Рішення про підвищення засадничої оплати спірається на постанові арт. 3. закона з 22. вересня 1922 р., поз. 800. В. з.

Рішення в справі усунування коршем *) що близко церков, шкіл і т. д.

Найвищий Адміністраційний Трибунал вироком з дня 21. грудня 1925 р., ч. регістр. 1435/24 відкинув скаргу Шеви Вінштайн проти рішення Тернопільського Воевідства з 24. червня 1924 р. в справі перенесення льокалю як неузасаднену, а разом підвищив засадничу оплату від кавції, бо постанова арт. 6. закона з дня 23. квітня 1920 р. по тексті усталеним рішенням Міністерства Публичного Здоровля, Міністерства Внутрішніх Справ та Скарбу з 10. квітня 1922 р., поз. 299. В. з. не входить в обсяг компетенції комісії для боротьби з алькоголізмом, і, як самостійна правна норма о поліційному характері повинна бути приноровлена адміністраційними властями від хвилі як той закон увійшов в життя.

*) Гляди — „Nr. 842. Wyroki Najwyższego Trybunału Administracyjnego“ „Rocznik III. Nakładem „Monitora Polskiego Warszawa 1926 (стор. 945—948).

Мотиви: Громадська Рада в Охримівцях ухвалила дня 3. грудня 1923 р. виступити до староства в Збаражі з представленням, щоби поручило Шеві Вінштайн замкнути льокаль з вишинком алкогольних напоїв, бо віддалений заледво 10 метрів від церкви.

В наслідок того представлення вище назване Староство перепроварило доходження, ствердило, що льокаль, в якому Шева Вінштайн виконує свій гостинничо-шинкарський промисл, не відповідає постанові арт. 6. закона з 23. квітня 1920 р., поз. 210. В. з. «про обмеження продажі і споживання алкогольних напоїв», бо віддалений заледво біля 20 метрів від церкви і рішенням з 16. лютого 1924 р. поручило перенести шинк в 6-тижневному речинці до иншого льокалю, що відповідав би постановам наведеного закона.

Тернопільське Воевідство рішенням з дня 24. червня 1924 р. не узгляднило рекурсу Шеві Вінштайн, а тим самим узнало рішення Староства правосильним з тою тільки зміною, що речинець для перенесення шинку до иншого льокалю продовжило до шести місяців.

В скарзі до Н. А. Т. закидає Шева Вінштайн заскарженій владі хибну оцінку справи під правним оглядом і нарушення форм адміністраційного поступовання з тої причині, що по думці арт. 5. і 6. вище наведеного закона з 23. квітня 1920 р. в звязку з арт. 3. виконного розпорядку з 16. вересня 1920 р., поз. 650. В. з. і § 9 виконного розпорядку з 2. червня 1922 р., поз. 462. В. з. розміщення місць продажі алкогольних напоїв є вповні зависиме від редукції шинків і входить в компетенцію комісії до боротьби з алкоголем. Між тим досі не переведено в Малопольщі редукції шинків і староство видаło своє рішення без участі зга-

даної комісії. Окрім того позиваюча зазначає, що вишинк виконує від 50 літ в льокалі, що є її власністю, що в знищених війною Охримівцях іншого льокалю нема, а богослуження відбуваються в церкві, викінченій тільки що в 1923 р. в неділі і свята с. є. в днях, коли шинк є замкнений.

В такому стані справи Н. А. Т. розважив що слідує: на основі арт. 5. закона з 23. квітня 1920 р. «про обмеження продажі і споживання алкогольних напоїв» по текстові міністеріяльного розпорядку з 10. квітня 1922 р., поз. 299. В. з. число місць подрібної продажі або вишинку алкогольних напоїв обмежується до одного на 2.500.

На підставі § 8. виконного розпорядку з 22. червня 1922 р., поз. 462. В. з. до вище наведеного закона установається при властях I. і II. інстанції комісії до боротьби з алкоголізмом, а до обсягу їхньої компетенції належить по думці § 9. тогож розпорядку також означення числа та розміщення місць подрібної продажі як також вишинків алкогольних напоїв, при чому за підставу до обчислення береться населення цілого повіту зглядно вилученого міста.

Одначе з повищих приписів всупереч твердженню позиваючої зовсім не виходить, немовби постанову арт. 6. закона з 23. квітня 1920 р., по якій місця вишинку і продажі алкогольних напоїв не можуть міститися в містах в промінні коротшим від 100 метрів, а по селах від 300 метрів від зовнішніх границь будинків, в яких містяться церкви, дома молитви, школи, суди, тюрми, залізничні стації і пристані та промислові заведення можна приворити тільки після того, коли комісії для боротьби з алкоголізмом зачнуть свою діяльність в справі переведення редукції місць вишинку і продажі тих напоїв.

Бож по думці вище згаданих арт.5. закона і §§ 8 і 9 виконного розпорядку з 2. червня 1922 р. кожна комісія має за завдання означити число місць вишинку і продажі алкогольних напоїв та їх розміщення в кожній поодинокій місцевості в тому ж районі, щоби таким чином виконати наказ закону що до відношення одного місця продажі на 2.500 душ населення.

Натомість вказування льокалів (домівок), в яких має відбуватися вишинк і подрібна продаж алкогольних напоїв, не може входити в обсяг компетенції комісії до боротьби з алкоголізмом хоча-б тому, що тільки справою заінтересованого власника концесії може бути вишукування та досягнення в кожному конкретному випадку відповідного льокалю та заключення дотичної умови найму.

Постанову арт. 6. закона з 23. квітня 1920 р. спричинено бажанням пошанувати культ та запевнити тишину і спокій у виконуванні названих чинностей як н. пр. у відношенні до шкіл і судів або оглядами безпеки, о скільки ходить про більше число зібраних людей як тюрми, залізничні стації або промислові заведення, а цього не можна булоб досягнути, якщо вишинки і місця подрібної продажі находились би занадто близько вичислених будинків. Ця постанова як також постанова арт. 7. того ж закона, заборонюючи подавати алкогольні напої в потягах, на перестанках, в залізничних буфетах і т. д., містять категоричні заборони о поліційному характері, вони по думці вище наведеного є незалежні від чинностей комісії і становлять самостійні правні норми, які треба було приноровляти негайно від хвили, як увійшли в життя. Тому, якщо закон з 23. квітня 1920. поз. 210 В. з. увійшов би був в життя 6. травня 1920 р., то вже від тої дати прислугувало адміністраційним властям право вида-

вати зарядження, щоби забезпечити виконання постанов арт. 6. і 7. наведеного закона, які без істотних змін увійшли ново усталеним розпорядком Міністерства Публичного Здоров'я, Внутрішніх Справ та Скарбу з 10. квітня 1922 р. в тексті того закона.

Тому, як стверджено, що вишинк позиваючої в Охримівцях був віддалений заледво 30 метрів від церкви, чому впрочім сама позиваюча не перечесть, то пізвана власть слушно поручила її перенести свій вишинк до иншого льокалю, що відповідає би услівам арт. 6. закона з дня 23. квітня 1920 р. і в тому випадку Н. А. Т. не міг доглянути ані незгідности з законом ані порушення форм адміністраційного поступовання зі шкодою позиваючої.

Найвищий Адміністраційний Трибунал, не торкаючись вияснень позиваючої як неістотних в тому стані річей, віддалив з вище наведених мотивів скаргу як неузасаднену.

Підвижка засадничої оплати спірається на постанові арт. 3. закона з 22. вересня 1922 р., поз. 800. В. з.

З друкарні Щасного Беднарського
в аренді „Кооперативи Гра-
фічного Промислу“
у Львові,
Ринок
3.

Основана 1883 року. (Відзначена 10 золотими медалями на світових виставах) 8 власних домів.

„НАРОДНА ТОРГОВЛЯ”

КРАЄВИЙ СОЮЗ СПОЖИВЧИЙ
кооператива з відповід. уділами

ДОСТАВЛЯЄ із своїх магазинів у Львові, на основі порозуміння і договору з Центросоюзом
КООПЕРАТИВАМ через Повітові Союзи Кооператив, а в місцевостях, де таких Союзів нема, через свої склади:

ТОВАРИ споживчі, кольоніяльні і інші сільського за-
потребування.

СКЛАДИ „Народної Торговлі“: у Львові (власний дім) Станиславові 2 склади, Перемишлі, Тернополі (власний дім), Дрогобичі, Коломиї, Стрию (вл. дім), Снятині (вл. дім), Самборі (власний дім), 2 склади, Рогатині, Бродах, Сяноці (власний дім) Городенці, Борщеві, Золочеві, Збаражі, Косові, Мостисках* (вл. дім), Сокалі (вл. дім), Турці н. Стр. і в Луцьку на Волині.

ОБСЛУГУЮТЬ фізичних членів в подрібній продажі
ТОВАРАМИ споживчими, кольоніяльними, делкате-
сами, безалькогольними напитками і всіми ро-
дами овочів з найкращих джерел.

Від готівкових закупів уділяє членам зворотів
товарових після ухвали Загальних Зборів. =

Скорочена адреса: „НАРОДНА ТОРГОВЛЯ“, Львів
Ринок 36. (Банкові звязки у Львові: Земельний Банк
Гіпотечний, Банк Польський, Банк Господарства Кра-
євого). Почтова каса ощадности в Варшаві, конто
ч. 143.381), Телефон 47-29 і 4-86.

ЗЕМЕЛЬНИЙ БАНК ГІПОТЕЧНИЙ

АКЦІЙНА СПІЛКА

Львів вул. Словацького Ч. 14.

Телефон ч: 3-82, 52-92 і 75-32.
Телеграфічна адреса: ЗЕМЛЕБАНК—ЛЬВІВ

Кonto в П. К. О. ч. 149.600.
Жирове konto в Банку Польським у Львові

Акційний капітал Зл. 5,000.000. — Власна каменця

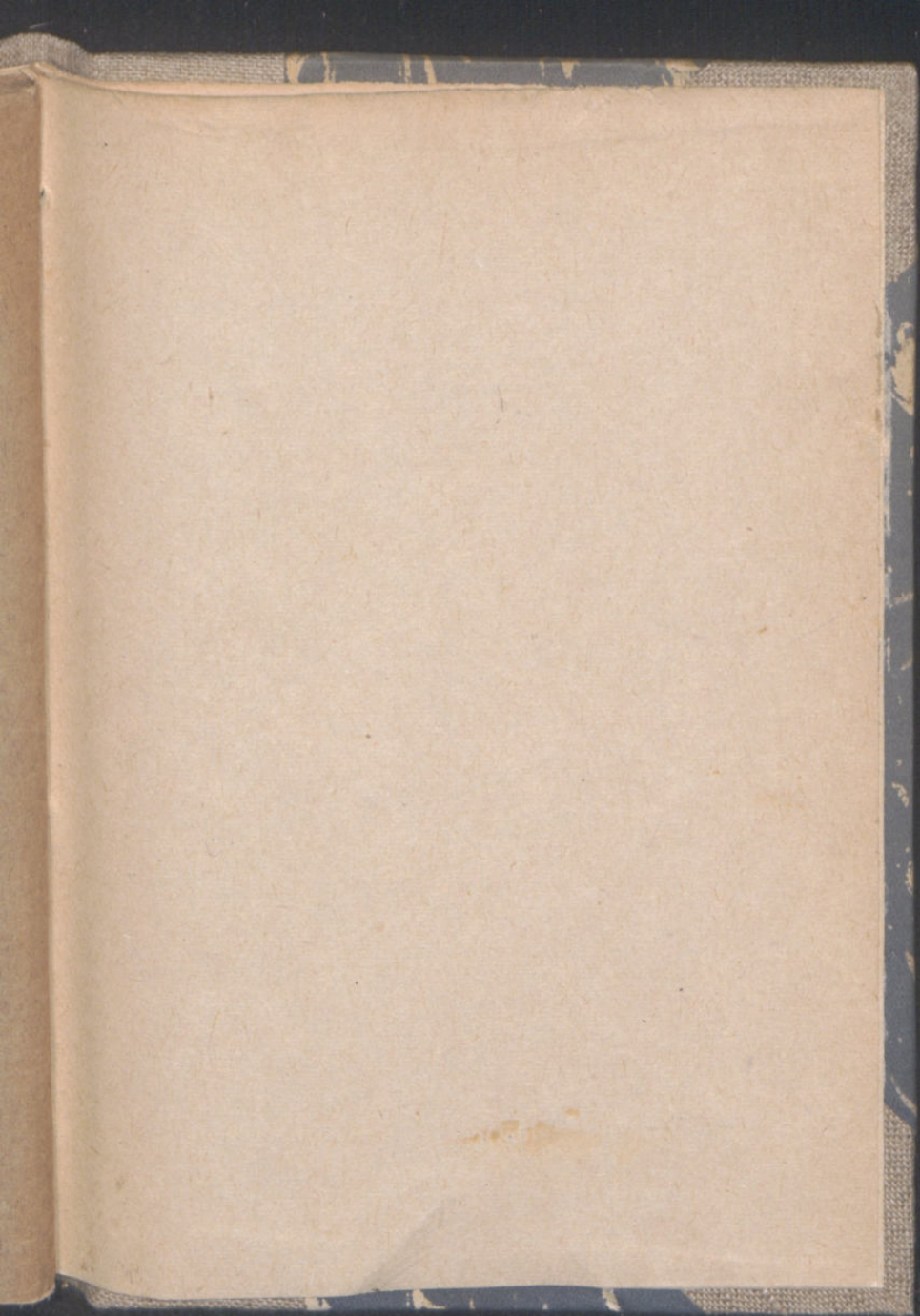
ПОЛАГОДЖУЄ всі банкові чинности
ПЕРЕВОДИТЬ перекази заграницю до всіх
місцевостей світа
ПЕРЕВОДИТЬ! інкасо у всіх місцевостях
краю й заграниці

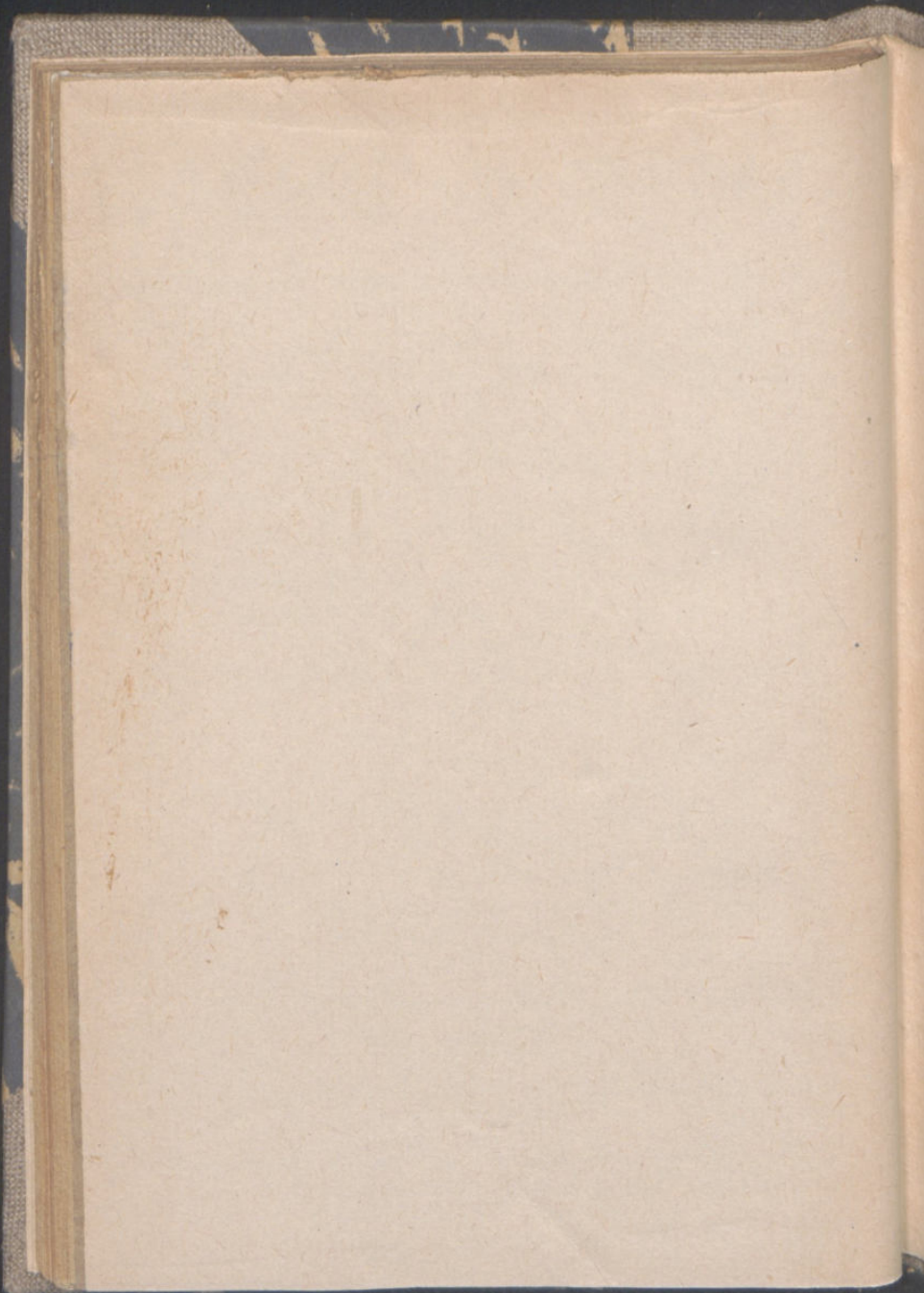
ПРИЙМАЄ та виплачує вкладки в золо-
тих і долярах,
КУПУЄ цінні папери, девізи, валюти
і ПРОДАЄ по курсі дня на найдогідні-
щих умовах.

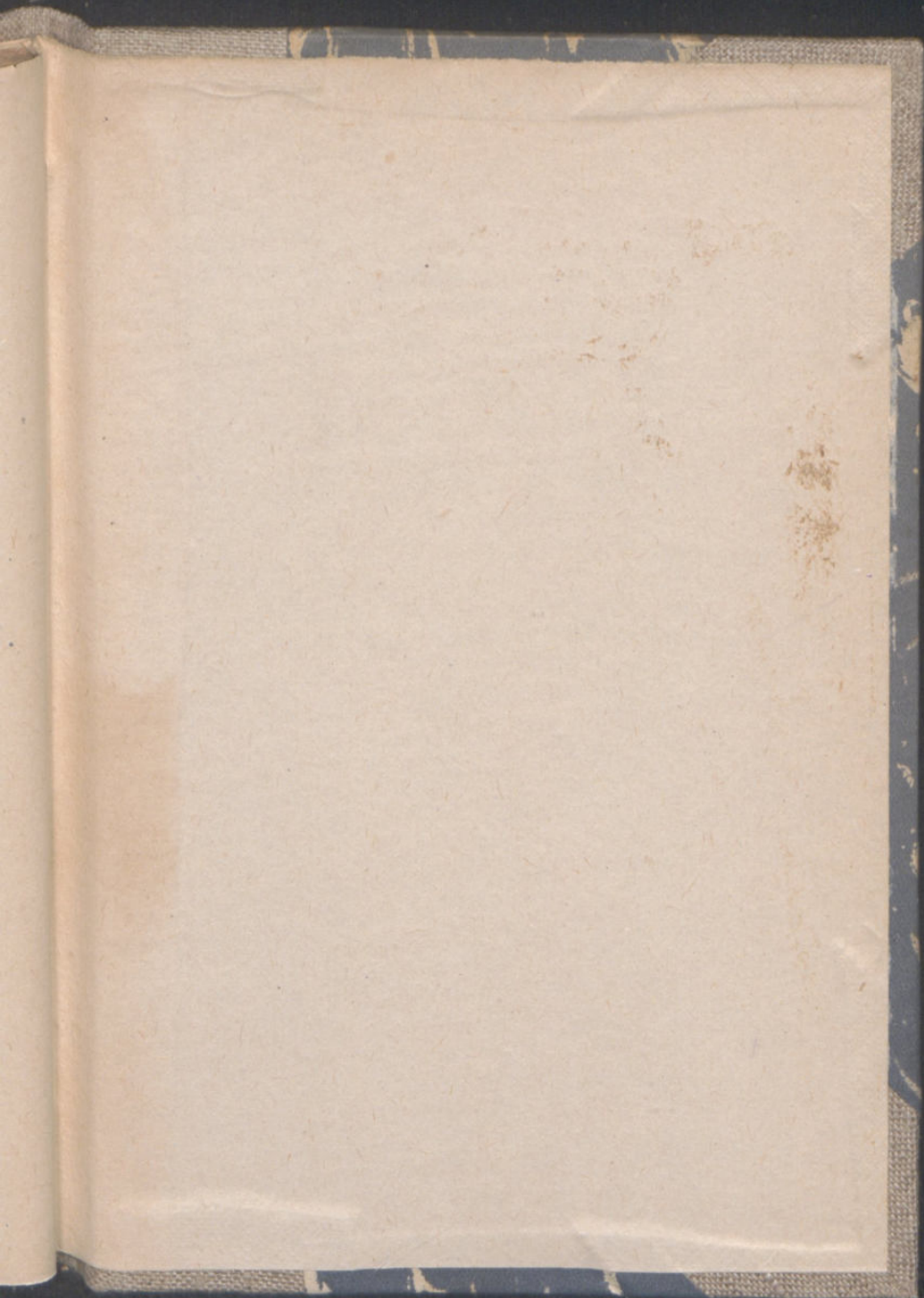
У всіх краях Європи й Америки власні
— — — кореспонденти. — — —

При письмених запитах долучити поштовий значок
за 0'50 гр.

З друкарні Ш. Беднарського в аренді „Кооп. Граф. Пром.“
у Львові, Ринок 9. — Телефон 76-14.

BIBLIOTEKA
NARODOWA

544401

Biblioteka Narodowa
Warszawa

30001008719384